

GENOMFÖRANDEPLAN FÖR SKARABORG 2014-2016

avseende "Västra Götaland 2020 –strategi för tillväxt och
utveckling i Västra Götaland"

DEL 1

Fastställd av förbundsstyrelsen
2014-04-25

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	2
1. En ledande kunskapsregion	6
1.1 Stimulera ökat entreprenörskap och intraprenörskap	7
1.2 Skapa starka förutsättningar för att förverkliga idéer och starta företag	9
1.3 Främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag	11
1.4 Positionera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer	14
1.5 Utveckla test- och demonstrationsarenor där nya idéer omsätts till praktik	16
1.6 Stärka den stödjande infrastrukturen för en ledande kunskapsregion	18
2. En region för alla	20
2.1 Skapa en sammanhållen arena för ungdomars möjligheter till praktik, ferieplatser och mentorer	22
2.2 Kraftsamling på ökad samverkan mellan eftergymnasial utbildning och arbetslivet	23
2.3 Fler ska bedriva eftergymnasiala studier och avhoppet från skolan ska minska	25
2.4 Förkorta och förenkla vägen till arbetsmarknaden gm vägledning och validering	27
2.5 Utveckla samordning inom utbildningssystemet för att möta framtidens kompetensbehov	29
2.6 Investera i transportinfrastruktur som driver regional och nationell utveckling	31
2.7 Bygga en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller kvalitet och hållbarhet	34
2.8 Utveckla en regional framtidsbild som stödjer hållbar utveckling i Västra Götaland	36
3. En region där vi tar globalt ansvar	38
3.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och för samspelet mellan stad och land	39
3.2 Driva frågan om resurseffektiv konsumtion och kommunicera hållbara värderingar	41
4. En region som syns och engagerar	43
4.1 Utveckla Västra Götaland som en plats där unga möts, främja ungdomskultur	44
4.2 Satsa på internationell mötesindustri, evenemang och att stärka besöksnäringen	46
4.3 Driva offensiva insatser för att etablera nya arbetsplatser i Västra Götaland	48
5. Arbetsformer, urvalskriterier och finansiering	50
5.1 Arbetsformer	50
5.2 Urvalskriterier	50
5.3 Finansiering	51
5.4 Insatser och projekt 2015	53

INLEDNING

Skaraborg – en resurs för hela Västra Götalands utveckling

Skaraborg är en viktig del av Västra Götaland. Skaraborgs genomförandeplan ska bidra till att Västra Götaland utvecklas till en attraktiv och väl sammanhållen internationellt konkurrenskraftig region. Befolkningen ska öka och sysselsättning likväl som kunskapsnivåer i företag och organisationer utvecklas minst i nivå med jämförbara svenska regioner.

Vår delregion har en rad resurser som har betydelse såväl för de som väljer att leva och bo i Skaraborg som för hela regionens utveckling:

- ett näringsliv vars struktur är under omvandling genom målmedvetet innovationsarbete, skapande av nya branscher och utveckling av traditionella näringsgrenar som industri, lantbruk samt vård
- tre akademier som skapar goda möjligheter för kompetensutveckling, forskning och rekrytering
- väl fungerande kommunikationer och IT-infrastruktur som breddar och utökar arbetsmarknadsregionen
- förstklassigt och kostnadseffektivt boende i en mängd olika miljöer; städer, sjönära och naturnära
- livskvalitet genom bra tillgång till fritidsaktiviteter, turistmål, kultur och handel

Den delregionala genomförandeplanen för 2014-2016 har fokus på totalt 19 av de 32 prioriterade frågorna i Västra Götaland 2020 och bidrar till dess samtliga fyra tematiska områden; *En ledande kunskapsregion*, *En region för alla*, *En region där vi tar globalt ansvar* samt *En region som syns och engagerar*.

Skaraborgs utmaningar och framgångsfaktorer

Skaraborg står inför utmaningen att fokusera och accelerera det utvecklingsarbete som prioriterats under senare år.

För att skapa *En ledande kunskapsregion* ska arbetet med utvecklingen av ett samhälle som präglas av företagsamhet, som attraherar studenter och forskare, som ger starka förutsättningar för utbildning, forskning och innovation, och för ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv intensifieras.

I de senare delarna står Skaraborgs styrkeområden och industriella kluster i centrum och arbetet bedrivs på ett sätt som sätter vår tids samhällsutmaningar i centrum. Skaraborg är en stark industriregion: för att bibehålla dess konkurrenskraft behöver fortsatt strukturomvandling ske för att företagen ska ta sig högre upp i värdekedjan. Det krävs även en stark infrastruktur för utveckling, exempelvis forsknings- och innovationsmiljöer, som kan möta behov inom olika branscher och kunskapsområden och skapa möjligheter för nya innovationer och företag. Och därmed bidra såväl till förnyelse och tillväxt i befintliga näringslivsstrukturer som i nya branscher.

I arbetet med att skapa *En region för alla* krävs ökade satsningar på att ge kvinnor och män med olika bakgrund bra möjligheter att utvecklas med stöd för framförallt utbildning, arbete och kommunikationer. Alla ungdomar ska ges förutsättning att få bra ingångar i samhället. Tendensen med att allt fler hamnar i utanförskap eller att invånare med utländsk bakgrund utsätts för diskriminering ska brytas. Kopplingarna mellan arbetsliv och studier ska stärkas i utbildningssystemet med hjälp av validering, kompetensförsörjning- och utveckling samt matchning av kompetens.

Tillgång till Skaraborgs och Västra Götalands samlade förutsättningar för arbete, utbildning och kultur är avhängigt goda kommunikationer liksom företagens transportmöjligheter.

För att bidra till *En region där vi tar globalt ansvar* måste vi öka takten i omställningen till ett hållbart samhälle på områden som berör utvecklingen i andra delar av världen. När vi är framgångsrika i det stärker vi vår konkurrenskraft och förutsättningarna för långsiktigt hållbar utveckling. Lika viktigt är att vi tar vårt ansvar för hur vår konsumtion och våra relationer med omvärlden påverkar möjligheterna att leva ett bra liv i andra länder. Ökat fokus krävs på socialt ansvar, resurseffektivitet och på att bidra till ett giftfritt samhälle. Inköp och upphandling är centrala verktyg för att driva ansvars- och innovationsfrågor.

En region som syns och engagerar utgör en fortsatt satsning på att stärka och profilera Skaraborg som ett attraktivt område, inte minst för boende, präglad av ett livaktigt kulturliv, av möten, evenemang och nyskapande. Men också på att utveckla arbetet med att göra vår delregion till en attraktiv region för investeringar, en region som berör och som mer aktivt än hittills är med och påverkar och formar framtidens utveckling.

För att bli framgångsrika i vårt arbete krävs:

- ett gemensamt fokus i form av denna genomförandeplan och dess prioriteringar
- att vi på delregional nivå står enade kring såväl målsättningar som planer och aktiviteter för att uppnå målen
- fortsatt arbete med forum för fortsatt samarbete och dialog, såväl i form av kluster och nätverk som arenor för samverkan och utvecklad samverkan med fjärde sektorn, den ideella.

Process bakom utarbetande av genomförandeplanen

Utarbetandet av genomförandeplanen har skett i en process präglad av hög delaktighet och bred förankring.

Arbetet inleddes under våren 2013, när "Västra Götaland 2020" var ute på remiss. Skaraborgs Kommunalförbund arrangerade då två aktiviteter som syftade till att skapa en förståelse för och initiera en dialog kring innehållet i strategin. Dels en heldagskonferens vid vilken ett 60-tal cheftjänstemän från Skaraborgs kommuner medverkade. Dels ett partnerskapsmöte vilket ett 50-tal personer från kommuner och andra berörda intressenter medverkade.

Utifrån de diskussioner som fördes vid ovan nämnda aktiviteter fastställde förbundets Tillväxtutskott ett förslag till urval av de 32 prioriterade frågorna i strategin.

I oktober 2013 skickades ovan nämnda förslag till prioriteringar och ett arbetsmaterial till våra medlemskommuner och andra berörda intressenter. Varje organisation ombads att, enligt den förutbestämda metoden i arbetsmaterialet, arbeta fram vilka frågor inom ramen för strategin som bedöms ha högst prioritet under den kommande treårsperioden (vad). Även lämna förslag till hur ett genomförande skulle kunna ske, och i vilken grad en kommunöverskridande och sektorsövergripande samverkan var nödvändig (hur). I detta arbete hade kommuncheferna en viktig roll med leda denna dialog i respektive kommun. . Drygt tjugo organisationer svarade på arbetsmaterialet.

Utifrån svaren i det utskickade arbetsmaterialet identifierades sexton prioriterade frågor för den kommande treårsperioden. Dessa frågor diskuterades vidare vid ett partnerskapsmöte i november till vilket kommunernas tjänstemän och politiker, samt andra berörda intressenter bjöds in. Totalt medverkade 120 personer ifrån 40 organisationer.

Utifrån ovan nämnda diskussioner utarbetades ett första utkast till genomförandeplan, som därefter förädlats genom diskussioner i förbundets tjänstemannanätverk och politiska beredningar, samt vid ett antal mindre workshops då genomförandet inom ett antal av de prioriterade frågorna diskuterats med representanter från våra medlemskommuner och andra aktörer som är centrala för ett framgångsrikt genomförande. Avstämningar har även gjorts med Västra Götalandsregionens sekretariat för regionutveckling, kultur och miljö. Efter dessa överläggningar utökades de tidigare 16 prioriterade frågorna till 19.

Förbundets tillväxtutskott har ansvarat för utarbetandet av planen. Arbetet med genomförandeplanen har kontinuerligt stämts av gentemot förbundets styrelse och en tvärsektorieell tjänstemannagrupp med representanter från förbundets olika tjänstemannanätverk.

I mars 2014 fastställdes genomförandeplanen i förbundets styrelse.

Fokus på de frågor som skapar tydliga mervärden för Skaraborg

Samtliga 32 prioriterade frågor i "Västra Götaland 2020" är viktiga för utvecklingen i Skaraborg, och frågor som vi bör beakta och försöka jobba med. För ett mer fokuserat arbete utifrån Skaraborgs förutsättningar har vi valt att lyfta fram 19 av dessa frågor, kring vilka vi ska få till stånd en än mer kraftfull kommun- och sektorsövergripande samverkan under den kommande treårsperioden. Vi lyfter i planen fram de frågor som vi bedömer skapar tydliga mervärden för Skaraborg, och som inte kan klaras av på kommunnivå, men inte heller på nationell nivå eller nivån för Västra Götaland. Beroende på utvecklingen kommande år, kan vi komma att efter 2016 lyfta upp och fokusera på övriga frågor.

Vi har i listan nedan märkt ut vilka av de 32 prioriterade frågorna i Västra Götaland 2020 vi kommer att fokusera på under 2014-2016.

1. EN LEDANDE KUNSKAPSREGION

Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande

- Stimulera ökat entreprenörskap och intraprenörskap
- Skapa starka förutsättningar för att förverkliga idéer och starta företag
- Främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag

Internationell konkurrenskraft genom regional kraftsamling kring styrkeområden

- Attrahera fler studenter och forskare och öka utbytet med omvärlden
- Positionera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer
- Utveckla test- och demonstrationsarenor där nya idéer omsätts till praktik
- Stimulera internationella allianser och samarbeten inom forskning och innovation
- Stärka den stödjande infrastrukturen för en ledande kunskapsregion

2. EN REGION FÖR ALLA

Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingarna mellan utbildning och arbetsliv

- Skapa en sammanhållen arena för ungdomars möjligheter till praktik, ferieplatser, mentorer
- Kraftsamling på ökad samverkan mellan eftergymnasial utbildning och arbetslivet
- Främja ett arbetsliv som aktivt engagerar sig för barn och unga
- Lösa urbana utmaningar i de större städerna

Livslångt lärande för ökad delaktighet och konkurrenskraft

- Fler ska bedriva eftergymnasiala studier och avhoppet från skolan ska minska
- Förkorta och förenkla vägen till arbetsmarknaden genom vägledning och validering
- Effektiv kompetensförsörjning och livslångt lärande i företag och organisationer
- Utveckla samordning inom utbildningssystemen för att möta framtidens kompetensbehov

Tillgång till kommunikation för arbete, utbildning och livskvalitet

- Investera i transportinfrastruktur som driver regional och nationell utveckling
- Bygga ut en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller kvalitet och hållbarhet
- Bidra till en IT-infrastruktur med hög kvalitet för alla och som främjar hållbarhet
- Utveckla en regional framtidsbild som stödjer hållbar utveckling i Västra Götaland

3. EN REGION DÄR VI TAR GLOBALT ANSVAR

Ett resurseffektivt samhälle med minskad klimatpåverkan

- Göra offentlig sektor i Västra Götaland ledande på utveckling av hållbara lösningar
- Genomföra flera breda överenskommelser för hållbar utveckling i Västra Götaland
- Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land
- Utveckla miljölösningar med ambition att påverka globalt via affärsdriven miljöutveckling

Hållbar konsumtion som driver ansvar, utveckling och innovationer

- Driva frågan om hållbar konsumtion och kommunicera hållbara värderingar
- Samverka kring inköp som driver hållbar utveckling, innovation och lokal utveckling

4. EN REGION SOM SYNS OCH ENGAGERAR

En ledande kulturregion och ett rikt kulturliv med fokus på barn, unga och delaktighet

- Främja en aktiv och nyskapande kulturregion för alla i hela Västra Götaland
- Utveckla Västra Götaland som en plats där unga möts, främja ungdomskultur

Ökat utbyte med och påverkan på omvärlden

- Öka närvaro och påverkan nationellt och internationellt
- Satsa på internationell mötesindustri, evenemang och på att stärka besöksnäringen
- Riva gränshinder och öka samverkan med Norge, etablera region Oslo/Göteborg/Öresund
- Driva offensiva insatser för att etablera nya arbetsplatser i Västra Götaland

1 EN LEDANDE KUNSKAPSREGION

INRIKTNINGSMÅL VÄSTRA GÖTALAND 2020

- ✓ Ett positivt klimat för entreprenörskap och företagande
- ✓ De samlade FoU-satsningarna i Västra Götaland ska uppgå till minst 5 procent (nuläge 4,7 procent) av värdet av den summerade regionala produktionen (FoU/BRP).

En ledande kunskapsregion är en av fyra delar i strategin för Västra Götaland. Inriktningen och ambitionen för denna del beskrivs nedan i ett direkt utdrag av text från "Västra Götaland 2020" samt ovan i form av inriktningsmål för denna del i strategin.

"En ledande kunskapsregion utgör en samlad satsning på att fortsätta utvecklingen av ett samhälle som präglas av företagsamhet, som attraherar studenter och forskare, som ger starka förutsättningar för utbildning, forskning och innovation, och för ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. I de senare delarna står Västra Götalands styrkeområden och industriella kluster i centrum och arbetet bedrivs på ett sätt som sätter vår tids samhällsutmaningar i centrum. Västra Götaland är landets ledande industriregion. Inom ett antal områden är ambitionen att vara världsledande. En stark infrastruktur för utveckling krävs i form av Science Parks och andra forsknings- och innovationsmiljöer."

Av de totalt åtta prioriterade frågor som denna del av strategin omfattar har vi i Skaraborg valt att under den kommande treårsperioden särskilt lyfta fram sex av dessa. Respektive prioriterad fråga presenteras närmare på kommande sidor med:

- övergripande mål
- motivering till varför denna fråga prioriterats av partnerskapet i Skaraborg
- inriktningen på våra åtgärder
- mätbara mål som kopplar tillbaks till våra åtgärder - vad vi ska ha åstadkommit till år 2017

Skaraborgs prioriteringar för perioden 2014-2016

1. Stimulera ökat entreprenörskap och intraprenörskap
2. Skapa starka förutsättningar för att förverkliga idéer och starta företag
3. Främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag
4. Positionera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer
5. Utveckla test- och demonstrationsarenor där nya idéer omsätts till praktik
6. Stärka den stödjande infrastrukturen för en ledande kunskapsregion

1.1 Stimulera ökat entreprenörskap och intraprenörskap

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Åtta av tio unga i Västra Götaland (18-30 år, kvinnor och män) uppger att de kan tänka sig att bli företagare. (Riksvärdet i dag är sju av tio)

För att vi i Skaraborg bättre ska kunna bemöta de utmaningar och ta vara på de möjligheter som globalisering och strukturomvandling bär med sig, så behöver vi skapa bättre förutsättningar för kvinnor och män att utveckla och använda sin entreprenöriella kompetens.

Entreprenöriella kompetenser är viktiga både för att stärka arbetsmarknadsregionen och individen. De bidrar till att unga kvinnor och män blir mer motiverade och framgångsrika i sina studier, ökar individens möjligheter att arbeta innovativt och bryta traditionella mönster eller starta företag. Samtidigt skaffar de sig kompetenser som efterfrågas av arbetsgivare såväl i privat som offentlig sektor.

En viktig part i detta förändringsarbete är utbildningssystemet. Entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet lika mycket som det är kunskap om egenföretagande. Barn tar tidigt intryck av sin omgivning och behöver därför möta en varierad bild av arbetslivet och sina egna möjligheter redan i grundskolans tidiga år. Skolan har en viktig funktion i arbetet med att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och ifrågasätta hämmande och exkluderande normer. I förlängningen handlar det om att skapa förutsättningar för unga kvinnor och män att uppleva Skaraborg som en region där de har möjligheter att utvecklas och att själva bidra till utveckling.

Forskningen använder sig av två olika begrepp avseende entreprenörskap i skolan:

- ✓ Kunskap om eget företagande eller träning i entreprenörskap. Genom tex. företagsbesök, bjuda in entreprenörer till skolan samt driva UF-företag.
- ✓ Entreprenöriellt lärande eller träning för entreprenörskap. Utveckling av personliga kompetenser som bla. ta initiativ, ta ansvar, omsätta idéer till handling, självtillit, kreativitet, fatta beslut, kommunicera och samarbeta.

Inriktning på åtgärder

- Påbörjade satsningar för att utveckla flickor och pojkars inneboende nyfikenhet och kreativitet ska fortsätta. Jämställdhetsaspekten är central för att skapa en hållbar utveckling för både kvinnor och män i Skaraborg. Entreprenöriellt lärande och kunskap om eget företagande ska löpa som en röd tråd genom utbildningssystemet, från förskola till universitet. Det är därför avgörande att de som är verksamma inom olika delar av utbildningsväsendet ser kopplingen till hållbar utveckling och känna sig inspirerade att utveckla undervisningen inom detta område.

Viktiga samarbetsaktörer för att utveckla elevers entreprenöriella förmågor i förskola, grundskola och gymnasium är Ung Företagsamhet samt Skaraborgs två science centers –

Dalenium och Balthazar. Fortsatt och utökat arbete med redan etablerade entreprenöriella utbildningskoncept är också viktiga, exempelvis: Sommarlovsentreprenörer, Finn Upp och Snilleblixtar. Även att verka för fler mötesplatser mellan elever och företagare inom olika branscher.

För eftergymnasiala studenter är Gothia Science Park, SLU Holding och Drivhuset Skaraborg viktiga genom sitt arbete med att inspirera till och stödja entreprenörskap, företagande och kommersialisering av idéer bland högskolestudenter och forskare.

- Fler och riktade satsningar på att öka förståelsen av kreativitet i privata, offentliga och ideella verksamheter ska prioriteras och genomföras. För att de ska bli effektiva ska satsningarna ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv och aktivt medverka till att bryta stereotypa föreställningar.

Mål för våra åtgärder

- 700 elever som driver UF-företag i Skaraborg under läsåret 2016/2017 med fortsatt jämn fördelning mellan flickor och pojkar, samt ökad mix av flickor och pojkar i respektive företag (idag 463 elever)
- Samtliga Skaraborgs kommuner ska jobba med Ung Företagsamhets grundskolekoncept läsåret 2016/2017 (idag fyra kommuner)
- Drivhuset Skaraborg når läsåret 2016/2017 ut med entreprenörskapsfrämjande aktiviteter till 1000 studenter på samtliga lärosäten och 50 % av samtliga eftergymnasiala utbildningar i Skaraborg
- Ett ökande antal grundskolor och klasser i Skaraborg som besöker science centers och använder centren för att utveckla sin vardagliga pedagogik.

1.2 Skapa starka förutsättningar för att förverkliga idéer och starta företag

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ 4800 nya företag startas åren 2014-2016 i Skaraborg (en ökning med ca 200 företag per år i förhållande till dagens värden) och till att 50 % av alla nya företag år 2016 har minst en kvinna i ledningen.

För ett dynamiskt och växande näringsliv krävs det både ett inflöde av nya företag och en förnyelse inom det befintliga näringslivet. Nyföretagande inom nya branscher och kunskapsområden är viktigt för Skaraborg för att få en omvandling av och ett mer diversifierat näringsliv samt för att öka sysselsättningen.

Nyföretagandet i Skaraborg har sedan en lång period tillbaka legat under rikssnittet, även om det ökat långsamt de senaste åren. Det finns ingen enkel förklaring till varför det är så och varför skillnaden mellan kommunerna ser ut som de gör. En anledning är att regioner med en hög andel sysselsatta inom industrin, och speciellt inom stora industriföretag, generellt har ett lägre nyföretagande. Detta styrker bilden av ett högre nyföretagande i västra Skaraborg än i östra. Andra orsaker bedöms vara en låg utbildningsnivå och en demografi med en något äldre befolkning. Skaraborg har också en lägre tillgång till finansiella aktörer och begränsade lokala marknader. Företagande inom kvinnodominerade områden har heller inte utvecklats i takt med den mer teknikintensiva sektorn och många jordbruksföretag har utvecklat en kombination av olika verksamheter, utan att verksamhetsutvecklingen lett till nya företag i statistiken.

Betydligt fler män än kvinnor startar företag, även om skillnaderna minskar över åren. Det är viktigt att sträva efter att kvinnor och män ska ha likvärdiga villkor och förutsättningar för att starta, driva och utveckla företag, oavsett branschtillhörighet och verksamhetsinriktning. När fler företag drivs och utvecklas av kvinnor tas fler affärsidéer tillvara och nya affärsmodeller utvecklas.

Betydelsen av nyföretagande bör dock nyanseras med utgångspunkt i att arbetet med nyföretagande måste ha fokus på kvalitet, snarare än kvantitet. Dvs. bättre ta tillvara utvecklings- och tillväxtpotentialen i olika typer av nyföretagande än vad som görs idag.

Inriktning på åtgärder

Fortsatta insatser för nyföretagande med sikte på kvalitet, uthållighet och tillväxt är prioriterat. Åtgärder som gynnar den utvecklingen ska vara inriktade på:

- Öka flödet av idéer
 - ge utökade praktiska möjligheter för kvinnor och män att testa sina idéer inom olika branscher och olika typer av företagande
 - bidra till skapandet av fler mötesplatser för korskoppling av olika kompetenser som kan leda till nya idéer och innovationer (se även kapitel 1.4)

- fler hållbara affärsidéer, dvs. affärsidéer med ansvarstagande för miljö och sociala perspektiv
- Kvalitetssäkring av rådgivarsystemet
 - medverka till att rådgivningsaktörerna blir mer samordnade och synligare gentemot sina målgrupper. Även mer tillgängliga för fler branscher och olika typer av företagande.
 - utveckla genusmedveten rådgivning samt ökad kompetens att värdera idéer inom nya områden och branscher som traditionellt inte definierats som tillväxtområden.
- Inspiration och positivare attityder kring företagande
 - strukturerat lyfta fram goda exempel på företagare från olika branscher och olika typer av företagande
 - initiera en diskussion kring hur traditionella normer kring företagande och företagare kan förändras för att fler kvinnor och män ska uppleva företagande som en valmöjlighet
- Ökad tillgång till kapital för start av företag och utveckling av idéer
 - kommunikation om de olika möjligheter som SMF har för att erhålla utvecklingskapital
 - finna nya delregionala och lokala former för att öka tillgången på utvecklingskapital

Intressanta branscher som bör uppmärksammas i rådgivarorganisationerna är besöksnäring, gröna näringar, företagstjänster samt kulturella och kreativa näringar. Särskilt fokus bör ligga på att insatserna når utanför de traditionella systemen och görs tillgängliga för grupper som statistiskt sett haft liten representation i företagandet, som till exempel unga kvinnor och män samt utrikesfödda kvinnor och män.

Viktiga samarbetsaktörer är ALMI/IFS, Coompanion, Connect Väst, Drivhuset, Equality Development Center Skaraborg, Gothia Innovation, NyföretagarCentrum, SLU Holding och Ung Företagsamhet.

Mål för våra åtgärder

- Att antalet idéer som testas av de offentligt finansierade rådgivarorganisationerna ökar med 5 procent varje år
- En ökande andel idéer som får tillgång till en mer kvalificerad rådgivningsprocess
- Samtliga rådgivarorganisationer har fått en genomlysning, i enlighet med de kvalitetskriterier som fastställts i en gemensam process under 2014, samt utarbetat en handlingsplan för att på ett än bättre sätt kunna bemöta och ge stöd till idébärare från fler branscher och olika typer av företagande.
- Utarbeta och genomföra en aktivitetsplan för att inspirera och bidra till positivare attityder till företagande
- Utarbeta och genomföra en aktivitetsplan för att synliggöra de olika möjligheter som finns för att erhålla kapital för utveckling av idéer och start av företag, samt understödja nya lokala och delregionala former för att öka tillgången till utvecklingskapital

1.3 Främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ 50 gasellföretag¹ i Skaraborg under perioden 2014-2016 (en ökning från utgångsläget med 14 företag 2013)
- ✓ En högre tillväxttakt i små och medelstora företag i Skaraborg än i riket under varje år.

Små och medelstora företag (SMF) spelar en avgörande roll för sysselsättning, för förnyelse av och för diversifiering av näringslivet. Under perioden 2000-2009 har gruppen av företag som är ett år eller yngre och med mellan 3 och 9 anställda svarat för nästan 90 procent av den totala ökningen av antal nettojobb i landet.

Den ständigt pågående förändringen inom näringslivet är en oundviklig och nödvändig process. Under den senaste 20-årsperioden har strukturomvandlingen mot tjänsteproduktion i det svenska näringslivet varit påtaglig. Den mångfald som det bidrar med till näringslivet är avgörande för en samhällsekonomiskt effektiv strukturomvandling som skapar nya arbetstillfällen. Denna mångfald gäller inte enbart förhållandet mellan små och stora företag utan också mellan unga och gamla företag och mellan små och stora arbetsställen.

Utvecklingen i Skaraborg det senaste decenniet visar på en försvagad konkurrenskraft gentemot omvärlden. Skaraborgs kärnverksamheter inom jordbruk, livsmedel, boende och fordon har klarat att öka produktion och produktivitet, men inte lyckats ta nya marknadsandelar i en omfattning som leder till nya jobb. Befintliga kluster är hårt konkurrensutsatta. Samtidigt har tillväxten inom tjänstesektorn varit måttlig. Sysselsättningen inom tjänstesektorn har därmed inte ökat tillräckligt mycket för att kompensera för den minskade sysselsättningen inom varusektorn.

Utveckling och inriktning på åtgärder

Utvecklingsarbetet den närmaste treårsperioden ska bidra till ökad innovationsförmåga i små och medelstora företag (SMF) genom satsningar på fyra identifierade nyckelområden:

1. Kunskap
2. Kreativitet
3. Kapital
4. Internationalisering.

Samtliga åtgärder ska utvecklas och drivas i samverkan - och med engagemang från - näringslivet. Och för att insatserna ska bli framgångsrika krävs att de genomförs med ett jämställdhetsperspektiv som säkerställer likvärdiga villkor för olika branscher och sektorer och att kvinnors och mäns verksamheter ges samma möjlighet att ta del av satsningarna.

Utöver detta krävs även fortsatta insatser för att förenkla för entreprenörskap och företagsamhet i kontakter med kommunerna samt bättre tillgång till IT/bredband för småföretag på landsbygden.

Området **Kunskap** kan delas in i tre övergripande och bärande delar. Inom dessa områden är det prioriterat att driva åtgärder för att:

Kunskapsöverföring

- utveckla effektiva former för kunskapsutveckling mellan akademi och företag
- utveckla former för en strategisk samverkan mellan företag, samhälle och forskning/högre utbildning

Kompetensförsörjning

- stärka förutsättningarna för högskoleutbildade kvinnor och män att komma ut i Skaraborgs arbetsliv, framförallt i näringslivet (se även kapitel 2.2)
- erbjuda fler behovsanpassade yrkesinriktade utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå (se kapitel 2.5)
- utveckla fler jämställda och attraktiva arbetsplatser

Kompetensutveckling

- förbättra möjligheterna till kompetensutveckling för SMF som stödjer pågående förändringsarbeten i företagen, särskilt inom försäljning och marknadsföring
- öka kunskaperna avseende effektiv energianvändning, miljöanpassade tekniska lösningar samt resurssnål materialanvändning
- förstärka kompetensen i SMF att använda jämställdhet och mångfald som verktyg för utveckling

Området **Kreativitet** är avgörande av den anledningen att fler företag behöver vara innovativa när det gäller organisation, teknik och kunskaper om produktutveckling. Kreativitet förutsätter att traditionella mönster bryts och medvetenhet skapas om hindrande normer kopplade till kön, etnicitet, religion, ålder etc.

Inom detta område är det prioriterat att driva åtgärder för att:

- stärka den lokala/delregionala infrastrukturen för innovationssupport till SMF
- skapa fler mötesplatser för idéutveckling och behovsinventering samt ge understöd för branschöverskridande möten och branschvisa kreativa hubbar för utveckling av nya hållbara produkter och tjänster (se även 1.5)

Området **Kapital** är av avgörande betydelse i flera skeden för att öka konkurrenskraften i SMF. Både etablerade som nystartade SMF har svårt att finansiera produktutveckling, tillväxtfaser och ägarskifte. Undersökningar visar att det finns strukturella hinder, till exempel att företag som drivs av kvinnor har speciellt svårt att få finansiering, dels på grund av föreställningar om kön och om branschens affärsmässiga potential.

Det finns en rad regionala och nationella finansieringsformer med en rad olika aktörer involverade. Allt från banker och Västra Götalandsregionen till Almi Företagspartner, Vinnova och affärsänglar. Genom det nya forsknings- och innovationsprogrammet i EU Horisont 2020 samt kompletterande program i form av bland annat COSME och Creative Europe finns nu utökade internationella möjligheter för SMF att finansiera såväl sin produkt- och tjänsteutveckling som insatser för tillväxt, både i egen regi och i samverkan med företag i andra länder som omfattas av programmen.

Inom detta område är det prioriterat att driva åtgärder för att:

- underlätta för SMF att få tillgång till kapital för utvecklingsinsatser, expansion och ägarskifte

Globalisering är ett faktum inom en rad branscher som är avgörande för sysselsättning i Skaraborg. **Internationalisering** är därmed ett prioriterat område. Det ökar givetvis konkurrenstrycket på småföretagen, men innebär också tillväxtpotential via handel med utländska marknader. En stor potential finns inom miljöteknikområdet.

Inom detta område är det prioriterat att driva åtgärder för att:

- stärka förutsättningarna för företag att etablera sig på en ny exportmarknad
- ökat regionalt, nationellt och internationellt samarbete för närvaro och synlighet på den globala marknaden

Viktiga samarbetsaktörer är AgroVäst, ALMI, Business Sweden, Connect Väst, Equality Development Center Skaraborg, Folkbildningen, Foodinova, Gothia Innovation, Högskolan i Skövde, IDC West Sweden samt Lokalproducerat i Väst, SLU samt Vuxenutbildningen.

Mål för våra åtgärder

- Skaraborgs kommuner ska klättrat minst 20 placeringar i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet
- 150 företag per år ska erhålla en genomlysning av sin verksamhet och vara i åtgärd för att stärka sin konkurrenskraft
- 50 % mer finansiering från ESF för kompetensutvecklingsinsatser i SMF
- En jämnare fördelning av antalet kvinnor och män i ledande position inom näringslivet
- Utveckla ett samordnat erbjudande till SMF kring marknad och export
- Utarbeta och genomföra en aktivitetsplan för att synliggöra de olika möjligheter som finns för SMF att erhålla utvecklingskapital samt understödja nya lokala och delregionala former för att öka tillgången till kapital

1.4 Positionera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016:

- ✓ Att stärka den internationella attraktions- och konkurrenskraften för forsknings- och innovationsmiljöer i Skaraborg och Västra Götaland
- ✓ Ökande nationella och internationella satsningar på forsknings- och innovationsmiljöer inom Skaraborgs styrkeområden

Skaraborgs framtida innovations- och attraktionskraft är beroende av företag som aktivt jobbar med och driver projekt inom forskning och utveckling (FoU). I detta arbete har såväl universitet som högskolor en viktig roll, dels som samarbetspartners lokalt, regionalt och nationellt, dels som magneter då globala företags FoU-investeringar blivit avsevärt rörligare, men också för de möjligheter som EU:s nya program för forskning och innovation, Horizon 2020, öppnar upp.

Förändringar i omvärld och en kraftigt ökad global konkurrens innebär att den internationella konkurrenskraften hos företag och lärosäten i Skaraborg är beroende av:

- ✓ stärkt samverkan kring kunskapsutveckling
- ✓ kunskapsutbyte och problemlösning mellan universitet, högskolor, institut, små- och medelstora företag, stora företag, offentlig verksamhet och civilsamhället
- ✓ hög attraktionskraft för FoU-investeringar
- ✓ förmåga att ta till sig ny kunskap samt effektiva processer och mekanismer för kommersialisering

FoU- och kunskapsintensiva företag blir samtidigt allt mer beroende av att söka sig till de mest attraktiva regionerna som är tillräckligt starka för att och har förmågan att attrahera studenter, forskare och kvalificerade medarbetare. Globaliseringen ökar således betydelsen av attraktivitet.

Delregionalt har Skaraborg tre akademiska parter som blir betydelsefulla – Högskolan i Skövde, SLU i Skara och Göteborgs Universitets institution för kulturvård i Mariestad.

Högskolan i Skövde har slagit fast att forskning ska bedrivas inom ett fåtal, tydligt avgränsade specialiseringar. Inom sina specialiseringar ska forskningsmiljöerna vara nationellt ledande och internationellt konkurrenskraftiga. Högskolans forskningsspecialiseringar är Informationsteknologi, Systembiologi, Virtuella system, Hälsa och välbefinnande och Framtidens företagande. Dessutom är Högskolan en av blott tre högskolor i landet som är KK-miljö, vilket innebär att projekt inom KK-miljön bedrivs i samspel med näringslivet. Detta ger Högskolan i Skövde förutsättningar för starka samproduktioner mellan näringsliv och forskare samt möjlighet att skapa dynamiska innovationer inte minst inom informationsteknologi, både generellt och i kombination med en rad applikationsområden som hälso- och sjukvård, produktion, tjänstesektor, gröna näringar, besöksnäring, kultur och utbildning.

Sveriges Lantbruksuniversitet i Skara är en viktig part för en bärande del av näringslivet i Skaraborg. Med unik kompetens finns möjligheter för utvecklingsprojekt och innovationer i samarbete med forskare i Skara. SLU är ett forskningstungt universitet med låg andel utbildning och som finns i hela landet. I Skara finns starka forskargrupper inom bl.a. djurhållning och djurvelfärd samt Precisionsodling. Forskningen i Skara präglas av närhet till samhälle och produktion till nytta för företag och myndigheter inom de gröna näringarna.

I Mariestad finns Göteborgs Universitets institution för kulturvård vilket är en nationell resurs för forskning och utveckling i hantverkliga frågor. Hantverkslaboratoriet är ett nationellt centrum för kulturmiljöns hantverk. Dess grundläggande verksamhetsidé är att utveckla laboratoriemiljöer i samverkan mellan kulturarvssektorn och akademisk forskning och skapar samtidigt en komplett miljö kring utbildning, forskning och omvärldssamverkan inom ämnesområdet kulturvård.

Inriktning på åtgärder

- Fortsatt utveckling av konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer i Skaraborg, som fokuserar på att omsätta ny kunskap till nytta inom såväl företag som akademi och samhälle, ska stimuleras.
- Fortsatt satsning på att utveckla öppna delregionala innovationsmiljöer som ska vara ledande i att omsätta ny kunskap till nytta med stöd av såväl regional och nationell som internationell finansiering.

Mål för våra åtgärder

- Högskolan i Skövde har stärkt sin position som nod för dataspelsutveckling i Sverige och är föremål för ökande nationella och internationella satsningar
- SLU i Skara har stärkt sin position inom djurhållning och precisionsodling samt har attraherat nationella och internationella satsningar.
- Göteborgs Universitet med Hantverkslaboratoriet och Institutionen för kulturvård i Mariestad har stärkt sin position som nationellt centrum för kulturmiljövårdens hantverk och har lyckats attrahera fler nationella och internationella satsningar.

1.5 Utveckla test- och demonstrationsarenor där nya idéer omsätts till praktik

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ *Fler strategiska satsningar som är attraktiva för omvärlden drivs i partnerskap mellan företag, lärosäten och samhällsaktörer.*

I takt med att allt fler företag i Skaraborg agerar på den globala marknaden ökar också kraven på förnyelse och utveckling för att klara konkurrens, stå stadigt och utvecklas långsiktigt. Trots att produktion och produktivitet har ökat snabbt i Skaraborg de senaste tio åren har våra basnäringar inte lyckats ta nya marknadsandelar i en omfattning som leder till nya jobb.

För att stärka det regionala näringslivet och dess konkurrenskraft är utveckling av såväl befintliga som nya egna produkter en bärande del. Det skapar möjligheter att både öka marknadsandelar inom befintliga segment och ta nya marknadsandelar inom nya områden. När det gäller forskning finns ett starkt behov av att korta tiden till kommersialisering och marknadsintroduktion.

En del i att öka både förmåga till, tempo i förändring och viljan till utveckling är att skapa lättillgängliga test- och demonstrationsarenor som skapar möjlighet att praktiskt testa, demonstrera samt pröva nya lösningar. Utformningen av denna typ av miljöer är en högaktuell fråga för näringslivet, men också för offentliga aktörer med ansvar för till exempel hälso- och sjukvård, transporter och stadsplanering. Miljön ger nya förutsättningar för dessa aktörer att delta i och driva utveckling och innovation i samverkan med andra parter. Dessa miljöer kan även vara en stark attraktionsfaktor för ledande företag, entreprenörer och forskare.

Test- och demonstrationsarenor utgör en del av infrastrukturen för att omsätta idéer till affärsmässig nytta, och stödjer tre andra av genomförandeplanens prioriterade frågor (kapitel 1.2, 1.3 samt 1.4).

Några exempel på befintliga test- och demonstrationsarenor i Skaraborg är:

- Nationellt centrum för hållbar nöt- och lammköttproduktion vid Götala
- Makers Space vid Gothia Science Park
- Ambulance Care Development Center vid Skaraborgs sjukhus
- Universitetsparken i Mariestad, vid Hantverkslaboratorium/Institutionen för kulturvård vid Göteborgs Universitet
- Forsvarsmaktens simulatormiljöer för stridsvagn 122 och stridsfordon 90

Inriktning på åtgärder

- Understödda tillkomsten av branschöverskridande och/eller branschvisa kreativa mötesplatser för utveckling av nya produkter och tjänster. Mötesplatserna ska vara öppna innovationsarenor för kvinnor och män med olika bakgrund och kompetenser, som söker samarbeten kring idéer och behovsstyrda problemlösningar.
- Science Parks är redan idag noder för samverkan och innovationsprocesser varför det kan vara praktiskt att i lämpliga fall bygga vidare på att förstärka dem när det gäller tillskapande och tillgängliggörande av test- och demonstrationsarenor där nya idéer kan omsättas i praktik.
- Skaraborgs strategiska satsningar bör fokusera på sådana klusterbildningar och branschknippen där akademins specialiseringar dokumenterat har hög kvalitet i utbildning och forskning.

En miljö som är särskilt intressant att starta upp är en test- och demonstrationsmiljö för Skaraborgs inredningskluster som stimulerar till ett nyskapande och en omställning till mer cirkulära materialflöden och miljöanpassade produkter. Viktiga aktörer för denna satsning är Material ConneXion, IDC West Sweden, Tibro Trätekniska Centrum, Högskolan i Skövde och Västra Götalandsregionens miljösekretariat.

Mål för våra åtgärder

- Arbetet med att skapa en test- och demonstrationsmiljö för Skaraborgs inredningskluster ska vara påbörjat
- Två nya alternativt utveckling av minst två befintliga test- och demonstrationsmiljöer i Skaraborg där akademins specialiseringar dokumenterat har hög kvalitet i utbildning och forskning.
- Två nya branschöverskridande och/eller branschvisa kreativa mötesplatser för utveckling av nya produkter och tjänster, som fungerar som öppna innovationsarenor för kvinnor och män med olika bakgrund och kompetenser. (se kapitel 1.2 och 1.3)

1.6 Stärka den stödjande infrastrukturen för en ledande kunskapsregion

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ *En ökad andel av nationella och internationella satsningar och uppdrag ska genomföras i Västra Götaland*
- ✓ *Fler små och medelstora företag ska medverka i forsknings- och innovationsprogram*

18

Sveriges framtida innovationskraft är beroende av företag som aktivt jobbar med och driver projekt inom forskning och utveckling (FoU). Den accelererande kunskapsnivån i ekonomin ökar samtidigt betydelsen av att attrahera invånare med starka kvalifikationer.

Ett sätt att attrahera såväl företag som individer är att skapa attraktiva och dynamiska miljöer för högpresterande studenter, nyskapande verksamheter, dynamiskt företagande och jämställda och innovativa arbetsplatser med kvalificerade medarbetare.

Akademier är självklart viktiga strukturer, men inte som ensamma fyror. Innovation sker idag i huvudsak utanför universitet och högskolor, därför måste universitet och högskolors, och då specifikt innovationskontorens roll, utvecklas för att öka samverkan med det omgivande ekosystemet av företag, inkubatorer, science parks, institut, offentlig verksamhet och civilsamhälle stimuleras.

Genom utvecklad samverkan mellan akademi, företag och samhälle finns möjlighet att öka avkastningen på investerade medel genom såväl förbättrad utbildning som ökad forskningskvalitet och inte minst förbättrad förmåga att omsätta kunskapsstillgångar i ökad nytta, såväl i nya som befintliga företag. När det gäller nyttiggörande är små- och medelstora företag (SMF) en avgörande faktor eftersom den typen av företag spelar en nyckelroll för att förnya näringslivet och skapa arbetstillfällen och utvecklingsmöjligheter för kvinnor och män med olika kompetenser och bakgrunder.

För att säkerställa FoU, innovation och företagsutveckling av och i SMF är Science Parks i Västra Götaland en central infrastruktur. Dessa miljöer erbjuder stöd till individer för kommersialisering och affärsutveckling via inkubatorer, stöd till SMF samt till företag, akademi och offentliga aktörer som vill samarbeta inom styrkeområden/kluster.

Infrastrukturer som stärker Skaraborg som kunskapsregion med förmåga att:

- ✓ underlätta komplettering och omställning av näringslivet i Skaraborg
- ✓ attrahera nya och etablerade kunskapsintensiva näringar
- ✓ attrahera studenter, forskare och kvalificerade medarbetare

I Skaraborg är miljöer som till exempel Gothia Science Park, viktiga arenor och plattformar för samverkan och kunskapsöverföring mellan akademien och näringslivets olika branscher.

Inriktning på åtgärder

Inriktningen på åtgärder inom detta område är att fortsatt stärka de så kallade samverkansplattformarna för satsningar på forskning, innovation och företagsutveckling. Integrerade innovationssystem med processer som stödjer utveckling av såväl nya företag som utveckling i SMF samt större företag.

Konkret innebär det aktiviteter som fortsatt:

- utvecklar Gothia Science Park som mötesplats och dynamisk miljö för utveckling av kunskapsbaserade företag inom främst IT, ingenjörsvetenskap och dataspel, men även andra kunskapsbaserade företag. I denna miljö verkar aktörer såsom Gothia Innovation, IDC West Sweden, ALMI, Connect Väst och Drivhuset. Organisationer med olika uppdrag och målgrupper men som alla syftar till ökat företagande och konkurrenskraft hos sin målgrupp.
- utveckla en mer sammanhållen stödjande struktur som syftar till kunskapsutveckling och kunskapsöverföring mellan akademien och de gröna näringarna. Viktiga aktörer inom detta område är AgroVäst och Foodinova.
- utvecklar samarbetet med samverkansplattformar i andra delregioner såsom tex. Innovatum i Trollhättan och Smart textiles i Borås.
- ökar tillgängligheten på rådgivningstjänster, stöd och resurser för kunskap om och ökat företagande inom kunskapsekonomin, så att tjänsterna når ut till fler branscher och olika typer av företagande
- utvecklar arenor för samarbete mellan företag, lärosäten och offentliga aktörer
- stimulerar och understödjer avknoppningar från akademi, privat näringsliv och offentlig sektor
- skapar strukturer för att accelerera tiden från forskningsresultat till innovation och marknadsintroduktion

Mål för våra åtgärder

- Minst sex framgångsrika samverkansprojekt mellan minst två delregionala noder
- Öka andelen nationella och internationella resurser till utveckling av företag
- Öka andelen FoU i små och medelstora företag
- 30 nya kunskapsbaserade företag
- 50 företag årligen som deltar i samverkansaktiviteter
- 50 företag som årligen deltar i marknadsutveckling och internationalisering

2. EN REGION FÖR ALLA

INRIKTNINGSMÅL VÄSTRA GÖTALAND 2020:

- ✓ *Minska skillnaderna mellan invånare i olika bostadsområden och stadsdelar samt att alla elever och studenter i Västra Götaland har en personlig koppling till arbetslivet*
- ✓ *Alla får möjlighet att ta tillvara sin potential och kompetens i utbildning och arbetsliv*
- ✓ *Invånarna i alla delar av Västra Götaland ska bli allt mer nöjda med sin tillgång till kommunikation*

20

”En region för alla” är ytterligare en av fyra delar i strategin för Västra Götaland 2020. Inriktningen och ambitionen för denna del beskrivs nedan i ett direkt utdrag av text från ”Västra Götaland 2020” samt ovan i form av inriktningsmål för denna del i strategin.

”En region för alla handlar om att öka satsningarna på att ge kvinnor och män med olika bakgrund i hela Västra Götaland bra möjligheter att utvecklas med betoning på utbildning, arbete och kommunikationer. Alla ungdomar ska ges förutsättning att få bra ingångar i samhället. Tendensen att många med sämre stöd hemifrån hamnar i utanförskap eller att invånare med utländsk bakgrund utsätts för diskriminering ska brytas. Kopplingarna mellan arbetsliv och studier ska stärkas i utbildningssystemet. Arbetet med validering, kompetensförsörjning- och utveckling och matchning av kompetens ska intensifieras. Kompetensplattformen är ett centralt verktyg i arbetet. Att ge alla invånare bra möjligheter att ta tillvara Västra Götalands samlade förutsättningar för arbete, utbildning och kultur genom tillgång till olika former av kommunikation, och att stärka företagens transportmöjligheter, är grundförutsättningen för att utveckla en region för alla, och för tillväxt och utveckling.”

Av de totalt tolv prioriterade frågor som denna del av strategin omfattar har vi i Skaraborg valt att under den kommande treårsperioden särskilt lyfta fram av åtta av dessa. Respektive prioriterad fråga presenteras närmare på kommande sidor med:

- övergripande mål
- motivering till varför denna fråga prioriterats av partnerskapet i Skaraborg
- inriktningen på våra åtgärder
- mätbara mål som kopplar tillbaks till våra åtgärder - vad vi ska ha åstadkommit till år 2017

Skaraborgs prioriteringar för perioden 2014-2016:

1. Skapa en sammanhållen arena för ungdomars möjligheter till praktik, ferieplatser, mentorer
2. Kraftsamling på ökad samverkan mellan eftergymnasial utbildning och arbetslivet
3. Fler ska bedriva eftergymnasiala studier och avhoppet från skolan ska minska
4. Förkorta och förenkla vägen till arbetsmarknaden genom vägledning och validering
5. Utveckla samordning inom utbildningssystemen för att möta framtidens kompetensbehov
6. Investera i transportinfrastruktur som driver regional och nationell utveckling
7. Bygga ut en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller kvalitet och hållbarhet
8. Utveckla en regional framtidsbild som stödjer hållbar utveckling i Västra Götaland

2.1 Skapa en sammanhållen arena för ungdomars möjligheter till praktik, ferieplatser och mentorer

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Kvalitetssäkrad och enkel tillgång till praktik och ferieplatser i arbetslivet för fler i grund- och gymnasieskola i Skaraborg

Ett ge ungdomar möjlighet att redan i tidigare åldrar få en koppling till arbetslivet är en grundläggande fråga för att stärka deras förutsättningar att utvecklas och uppleva en ökad meningsfullhet i utbildning och för att underlätta framtida yrkesval. Det betyder särskilt mycket för ungdomar utan egna kontakter och nätverk. Frågan är också viktig för företag och andra organisationer som ett sätt att attrahera unga kvinnor och män efter genomförda studier.

Det är viktigt att arbetet genomförs på ett medvetet sätt så att det även bidrar till att bryta rådande könsmonster på arbetsmarknaden.

Vi vet att där det finns fungerande system för praktiksamordning så underlättas kontakt och inträde till arbetslivet genom ett samordnat praktikverktyg.

Idag finns det i Skaraborg inte något fungerande system varken för de som fördelar platser/kontakt med arbetslivet, de som söker plats/kontakt med arbetslivet eller för de arbetsgivare som tar emot praktikanter eller på annat sätt vill vara delaktiga i kontakten med arbetslivet.

Inriktning på åtgärder

- Att inrätta ett gemensamt förvaltningsövergripande praktikverktyg för Skaraborgs kommuner samt finna effektiva arbetsformer för detta samordningsarbete. Arbetet ska utformas så att det bidrar till att bryta rådande könsmonster på arbetsmarknaden och bidrar till att ungdomar ser Skaraborg som ett gemensamt arbetsmarknadsområde.

Mål för våra åtgärder

- Att minst åtta kommuner har testat ett gemensamt praktikverktyg med start hösten 2016

2.2 Kraftsamling på ökad samverkan mellan eftergymnasial utbildning och arbetslivet

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Att antalet mentorsplatser, examensarbeten och praktikplatser ökar kontinuerligt och att fler eftergymnasiala utbildningar drivs med en mer direkt koppling till arbetslivet.

En tät och långsiktig samverkan mellan högre utbildning och arbetslivet har många fördelar. Några av de främsta är att studenternas anställningsbarhet ökar, forsknings- och utbildningsresultat förbättras samt företag och organisationer utvecklas.

Både erfarenhet och studier visar att utbildning som har en stark och upparbetad arbetslivsanknytning i större utsträckning leder till att de individer som går utbildningen får ett jobb efter avslutad utbildning.

Att arbeta med gränssnittet mellan utbildning och arbetsliv är en utmaning som kräver samverkan. Många aktörer initierar samverkan på olika sätt men för att effektivisera och skapa möjligheter för fler kvinnor och män krävs helhetsperspektiv och ökad samordning.

I grunden handlar det om att ge studenter en koppling till arbetslivet, som stärker deras förutsättningar att utvecklas och att etablera sig i Skaraborg. Det gäller oavsett om det handlar om individer som utbildar sig inom akademi, yrkeshögskola, kommunal vuxenutbildning och folkhögskolor.

En identifierad utvecklingspotential och efterfrågad form för utbildning finns inom yrkeshögskolan. Eftersom en betydande del av studietiden är förlagd till ett företag eller verksamhet leder YH-utbildning till att åtta av tio får jobb efter avslutad utbildning.

Inriktning på åtgärder

Allt från praktikplatser och projektarbeten till examensarbeten och mentorskap har en betydande effekt på såväl anställningsbarhet som faktiska anställningar och utveckling av utbildningar, företag och organisationer. Det är därför avgörande att kraftsamla på åtgärder inom dessa områden. För att göra det effektivt krävs en kraftfull och tydlig samverkan.

Fokus på samverkansinsatser ska ligga på:

- skapa fler arenor för möten mellan den studerande och arbetslivet
- satsning på och utveckling av arbetet med system för olika former av mentorskap och examensarbeten, projektarbeten och praktikplatser för olika typer av högre utbildning
- fler yrkeshögskoleutbildningar inom relevanta kompetensområden för Skaraborg
- utveckla ett gemensamt praktikverktyg (se även kapitel 2.1)

Mål för våra åtgärder

- Att det totala antalet utbildningsplatser på Yrkeshögskoleutbildningar i Skaraborg ska öka (2014 finns 439 sökplatser på 25 utbildningar)
- 150 mentorsplatser inom högre utbildning per läsår
- En ökning av antalet examensarbeten med koppling till arbetslivet per läsår
- Fler utbildningar/kurser med verksamhetsförlagd utbildning eller annan upparbetad praktik inom högre utbildning per läsår

2.3 Fler ska bedriva eftergymnasiala studier och avhoppet från skolan ska minska

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ 45 % av ungdomarna ska påbörja eftergymnasial utbildning inom tre år efter genomförd gymnasieutbildning och att skillnaden mellan kvinnor och män och olika delar av regionen minskar
- ✓ Minska andelen avhopp till under 9 %.

25

I och med näringslivets omvandling så förändras arbetsinnehåll och kompetenskrav. Den generella trenden är att mindre kvalificerade jobb ersätts av kvalificerade jobb. Gymnasiekompetens har blivit en grundförutsättning.

En av Skaraborgs viktigaste utmaning ligger i att höja utbildningsnivån. Skaraborg har en låg andel av befolkningen som har eftergymnasial utbildning och en låg andel som väljer att gå vidare till högre studier. Andelen av befolkningen som har minst tre års eftergymnasial utbildning år 2011 endast 16 %, vilket motsvarar riksgenomsnittet för 10 år sedan. Mäter man andel med en eftergymnasial utbildning, utan att ange längd på utbildning, ligger Skaraborg på 30,5%, VGR på 39,7.

Andelen unga som påbörjar studier vid högskola inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning var 2012 43%. Av dessa var det flest kvinnor som valde att läsa vidare (49 % kvinnor, 36 % män).

En bidragande orsak kan vara att en stor del av eleverna som går ur gymnasiet bara läst in grundläggande högskolebehörighet som då bara ger tillträde till en begränsad del av högskolans utbud. Här finns en skillnad mellan unga kvinnor och mäns möjligheter att gå vidare till högskolestudier. Situationen ser dock olika ut i olika kommuner, så det är svårt att få en entydig bild som gäller för hela Skaraborg.

Vikten av att fullfölja sina gymnasiestudier är avgörande för att kunna gå vidare till högre studier. Fullföljda studier är också den enskilt största skyddsfaktorn för barn och unga och har en avgörande betydelse för individens möjlighet till egenförsörjning och en upplevd god hälsa.

En grupp som behöver särskilt stöd i detta avseende är nyanlända elever i den svenska skolan. Elever med bristande kunskaper i svenska språket har svårare att klara skolans krav i förhållande till andra elever. En del i denna problematik är skolans brister i modersmålsundervisning och handledning på modersmålet.

Inriktning på åtgärder

Inom ramen för det Skaraborgsgemensamma arbetet under paraplyet Utbildning Skaraborg är kvalitet en viktig del. Målstyrda åtgärder för att skapa nära förhållande till skolnära forskning, högre kvalitet avseende betyg, jämställdhet samt elevtrivsel är utpekade och viktiga delar att arbeta med både för att få fler att fullfölja sina studier men också för att få fler att studera vidare.

Dialogen om hur de målstyrda åtgärderna ska organiseras och drivas har precis initierats. Exempelvis nämns olika kommunöverskridande kvalitetsgrupper kunna få en roll i detta utvecklingsarbete. En viljeinriktning är också att påbörja ett attitydsfrämjande arbete gällande vikten av högre studier redan i förskolan.

Konkreta åtgärder kan initieras inom följande områden:

- utveckla gemensam forskning och utveckling för skolan i Skaraborg
- finna former för att samordna forskning och utveckling i syfte att stärka en skola på vetenskaplig grund
- skapa kommunöverskridande mötesplatser för erfarenhetsutbyten och kompetensstöd
- utveckla ett samarbete kring modersmålsstöd och studiehandledning
- identifiera och sprida metoder som främjar en fullföljd skolgång i förskola och skola.
- erbjuda fler möjligheter till distansutbildningar, inkluderat både Yrkeshögskoleutbildningar och högskoleutbildningar kopplade till våra lärcentran/vuxenutbildningsenheter.
- skapa nätverk för personer med det kommunala informationsansvaret
- skapa fler samverkansarbeten mellan högskola/universitet och gymnasier/gymnasieprogram

Mål för våra åtgärder

- Att en utredning av behovet av en gemensam forskning och utvecklingsenhet för skolan i Skaraborg är genomförd.
- Att det finns ett utvecklat samarbete för att nå en höjd kvalitet och ökad tillgänglighet till modersmålsundervisning och studiehandledning.
- Att vi har genomfört kompetens- och metodstöd i främjandet av fullföljda studier
- Att det finns ett nätverk för personer med informationsansvar¹
- Ett förbättrat index i SKL:s öppna jämförelse när det gäller elevers attityd till skolan. Mäts i årskurs 5.
- Fler distansutbildningar knutna till våra Lärcentran/vuxenutbildningsenheter (hösten 2014 har vi 19 antal Yrkeshögskoleutbildningar och 4 antal högskoleprogram på distans)

¹ Kommunalt informationsansvar är ett lagstadgat uppföljningsansvar för alla kommunens ungdomar upp till 20 år och som inte studerar eller befinner sig i jobb. Det finns alltid en utsedd ansvarig person i varje kommun.

2.4 Förkorta och förenkla vägen till arbetsmarknaden genom vägledning och validering

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Kvalitetssäkrad validering och en självständig och samordnad studie- och yrkesvägledning för alla som har behov av det
- ✓ Förankring av den regionala stödstrukturen för validering och en strategi för en självständig och samordnad studie- och yrkesvägledning för alla som har behov av det.

27

Validering och vägledning är två avgörande insatser för att individer ska erbjudas rätt förutsättningar för inträde på arbetsmarknaden och för att skapa utveckling i företag och organisationer.

Möjligheten till validering är ett viktigt verktyg för att engagera och synliggöra tillgänglig kompetens och göra det möjligt för kvinnor och män med olika bakgrund och förutsättningar att kunna använda sin potential på arbetsmarknaden. Validering är till för individer som har behov av att få sin kompetens dokumenterad och erkänd. Det kan vara utrikes födda, arbetssökande, anställda och studerande inom vuxenutbildningen. För arbetssökande kan validering snabba upp processen att komma i arbete, som anställd kan valideringen bidra till att skapa fler karriär- och utvecklingsmöjligheter för enskilda kvinnor och män genom internrekrytering. Vid omställnings-arbete kan den som drabbas av varsel snabbare hitta nytt jobb då förvärvad, och tyst, kunskap och kompetens identifierats och dokumenteras.

Ur ett tillväxtperspektiv kan validering bidra till en bättre matchning på arbetsmarknaden, ett effektivare utnyttjande av resurser och ökade möjligheter för kvinnor och män att använda sin fulla potential. Detta gäller inte minst utrikes födda där investeringar i utbildning skett i hemlandet men kommer Skaraborgs arbetsmarknad till del.

Elever i såväl grundskola som gymnasie- och vuxenutbildning saknar idag i många fall kunskap om hur arbetsmarknaden ser ut, vilka yrken som finns, vad de innebär samt var jobben kommer att finnas i framtiden. Både individ och samhälle är förlorare vid fel val av utbildning då individen antingen byter utbildning eller i värsta fall hoppar av skolan. Att individer hamnar rätt från början är därmed mycket viktigt.

Inriktning på åtgärder

De viktigaste aktörerna i arbetet med validering i Skaraborg är kommunernas vuxenutbildning och Arbetsförmedlingen (som upphandlar valideringsutförare). För ett kvalitativt arbete med validering och vägledning krävs kunskap om branscher och samarbete med det lokala näringslivet eftersom det handlar om både individers behov och kompetensförsörjning till arbetsmarknaden. Såväl skola som arbetsliv tjänar alltså på att engagera sig och ta ansvar i detta arbete, och här erbjuder branschråden en arena för kommunikation.

- Skaraborgs arbete med validering ska i större utsträckning utnyttja den regionala stödstrukturen genom Validering Väst. Det regionala samarbetet leds av GR Meritea, som

samlar branschernas valideringsmodeller och tillgängliggör dem på ValideringVast.se. Fler modeller behöver skapas utifrån arbetsmarknadens behov och hemsidan behöver marknadsföras mer.

- En prioriterad åtgärd i det fortsatta arbetet är att vidareutveckla webbplatsen Valideringstolk.se samt tillgängliggöra den såväl lokalt i Skaraborg som regionalt och nationellt. Hemsidan som är ett stöd för validander, tolkar, utbildare och handläggare startade i ett projekt men bör permanentas och ägas av en statlig myndighet.
- Vux-samarbetet i Skaraborg har satt fokus på validering som en bärande del i kvalitetsarbetet med bland annat rutiner, modeller och samarbeten. Ett exempel är det påbörjade samarbetet med Försvarsmaktsrådet där den anställda soldaten ska kunna erbjudas en civil yrkesexamen efter avslutad anställning genom att kunskaper förvärvade inom ramen för befattningsutbildning och yrkesår inom försvarsmakten valideras mot betyg från kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- I ett regionalt SYV-projekt som hålls samman av VGR där Skaraborg deltar kommer ett utvecklingsarbete ske fram till nov 2015. Syftet med projektet är att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen genom verktyg som ger ökad kunskap om arbetsmarknaden, men också metoder för effektiv och kvalitetssäkrad vägledning. På sikt kommer även statistik från lärosäten kunna integreras i verktyget. Förankrings och implementeringsarbetet av webbverktygen i Skaraborg ska ske genom kommunalförbundets samordnande funktion för kompetensplattformen.

Mål för våra åtgärder

- Genomförda valideringar via Vux och AF ska dokumenteras och sammanställas branschvis och i sin helhet årsvis. Antalet valideringar per år via Arbetsförmedlingen bör kunna fördubblas inom en 3-årsperiod. (startår 2013, 45 valideringar fördelade på olika yrkesområden). Validering via Vux Skaraborg ska öka.
- Webbplatsen Valideringstolk.se ska ha en nationell ägare samt användas mer och av fler målgrupper.
- Samordningen kring Syv i Skaraborg ska ha stärkts i linje med intentionerna i måldokumentet Utbildning Skaraborg. Bl.a. ska två webbverktyg arbetas fram som stöd i vägledningsarbetet. Det första är en Syv-portal (SyvOnline) som ska erbjuda omvärldsbevakning och spridning av idéer och metoder. Det andra webbverktyget ska visualisera statistik för utbud och efterfrågan av kompetens.
- Etablerade jämställdhetsintegrerade metoder för uppföljning av såväl elevers som studie- och yrkesvägledares attityder och uppfattningar av vägledning och samverkan mellan skola och arbetsliv.
- En utökad samverkan mellan Vux Skaraborg och Försvarsmaktsrådet med syftet att validera förvärvad yrkeskompetens gentemot gymnasiebetyg. Därmed ökar tillgången på formellt utbildad arbetskraft i Skaraborg.

2.5 Utveckla samordning inom utbildningssystemet för att möta framtidens kompetensbehov

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Att en balans råder mellan tillgång och efterfrågan inom 40 % av alla yrkesgrupper i Västra Götaland.

I takt med att ekonomin blir mer kunskapsdriven framstår näringslivets och arbetsmarknadens möjligheter att rekrytera den kompetens man behöver som allt viktigare. Det finns idag tydliga brister i matchningen mellan efterfrågan på arbetskraft med viss kompetens och utbudet av arbetskraft. Därför krävs en intensifierad utbildningsplanering där samordning, en höjd kvalitet och dialog med arbetslivets olika parter prioriteras.

Att säkerställa kompetensförsörjning och kontinuerlig kompetensutveckling för kvinnor och män är ett grundläggande fundament för regional utveckling och kanske den mest avgörande faktorn för attraktivitet. Den är en hörnsten såväl för individen, företag som för organisationer och samhälle för att kunna öka attraktiviteten genom att erbjuda en god samhällsservice: vård, skola och omsorg.

Gymnasiesamarbetet ska leda till att kommunerna i Skaraborg kan erbjuda och informera om ett brett och geografiskt väl fördelat utbud av program/inriktningar, som på ett optimalt sätt försörjer Skaraborgs arbetsliv med relevant grundkompetens och ger utvecklingsmöjligheter för alla kvinnor och män inom olika kunskapsområden.

Samverkan kring yrkesutbildningar borgar i sin tur för att vi i Skaraborg skapar ett bredare och mer kvalitetsstarkt utbildningsutbud för vuxna kvinnor och män där matchningen optimeras bland annat med hjälp av samarbetet i Skaraborgs olika branschråd. En närmare koppling mellan de kommunala vuxenutbildningarna och näringslivsenheterna med fokus på behovsinventering av kompetens kopplat till utbildningsutbud skapar även det förutsättningar för en bättre matchning.

Den högre utbildningen styrs till stor del utifrån högskoleverkets kvalitetskrav och övriga direktiv men kan via sina upparbetade kontakter med Skaraborgs kommuner och andra samverkansaktörer skapa goda kommunikationskanaler för att anpassa och erbjuda ett regionalt efterfrågat kompetensutvecklingsbehov.

Inriktning på åtgärder

- Måldokumentet Utbildning Skaraborg omfattar utbildningsväsendets samtliga skolformer. Områden som särskilt ska lyftas fram är samarbete inom forsknings- och utvecklingsfrågor, studie- och yrkesvägledning, överlämning mellan olika skolformer samt specifikt vikten av samverkan mellan grund- och gymnasieskolorna och universitet/högskolor för att genom hela utbildningssystemet skapa en grund till högre utbildning.

- För att i så stor utsträckning som möjligt förenkla för eleverna att pendla och förflytta sig mellan hem och skola, tar parterna ett även ökat ansvar för logistik och infrastruktur. En översyn av logistik och infrastruktur skall göras varje år.
- Samverkan inom Skaraborgs vuxenutbildning ska intensifieras bland annat genom att utveckla gemensamma kvalitetssystem samt en ökad samordning av antagningen till yrkesvux.
- För att ytterligare förstärka möjligheterna att möta framtidens kompetensbehov finns ett antal branschråd/college inom kompetensplattformen i Skaraborg. Dessa forum erbjuder utbildare på olika nivåer möjlighet att möta näringsidkare i respektive bransch samt branschansvariga vid Arbetsförmedlingen. Branschrepresentanterna ska även ge sin bild av utvecklingstrender och förändringar som påverkar Skaraborgs utbildningsutbud.

Mål för våra åtgärder

- Att vi antagit och startat upp det gemensamma arbetet med Utbildning Skaraborg
- Att vi i Skaraborg har kvalitetssäkrade överlämningsrutiner mellan olika utbildningsformer
- Att antagningen till yrkesvux sker i en gemensam antagning i hela Skaraborg.
- Att vi har gemensamma kvalitetssystem för studerande inom vuxenutbildningen i Skaraborg.
- Att vi har minst tio välfungerande branschråd/college i Skaraborg
- Att vi ökar antalet samverkansprojekt för elever i samarbete med Högskolan i Skövde eller andra högskolor/universitet

2.6 Investera i transportinfrastruktur som driver regional och nationell utveckling

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Beslut om en utbyggd infrastruktur som möjliggör en fortsatt vidgning av de lokala arbetsmarknaderna i Skaraborg och som ger förutsättningar för attraktiva, effektiva och hållbara person- och godstransporter.
- ✓ Ökad tillgänglighet till arbetsplatser samt kommersiell och offentlig service med bil, kollektivtrafik och med cykel mätt i tid.

31

Tillgängligheten är en nyckelfråga för Skaraborg. Dels för att delregionen saknar en större stad men också för att man saknar mer omfattande civil flygtrafik och därmed egna snabba internationella kopplingar. Det lokala och regionala väg- och järnvägsnätet har dock betydande styrkor. Framkomligheten på vägarna är i dagsläget god med undantag för Skövde som redan idag har kapacitetsbrister under pendlingstid. Relativt snabba länkar finns mellan de flesta orter. På järnvägssidan har Skövde en stark position i förhållande till Stockholm och Göteborg. Men en timma till Göteborg och två till Stockholm skapas förutsättningar att bedriva kvalificerade verksamheter och att nyttja tjänster på en bredare marknad.

Men uppenbara svagheter finns också. Både för väg och järnväg.

Europavägen genom Skaraborg, E20, är olyckdrabbad, medger inte helt höga hastigheter och har hög trafikintensitet. E20 har en stor och viktig nationell funktion att fylla. I första hand för näringslivets transporter. E20 har också mycket stor betydelse för Skaraborg. Det är avgörande för näringslivet att logistik och transporter fungerar väl både nu och i framtiden. E20 har även flera andra viktiga funktioner. Bl.a. arbetspendling, besöksnäringens trafik, transporter med farligt gods.

Västra stambanan är huvudstråket mellan Sveriges två största regioner. Det finns stora behov av utbyggnad för att tillgodose godstransporternas behov av infrastruktur till och från Göteborgs hamn, som är Nordeuropas största. Hamnen har stort intresse av att kunna ta ännu större tonnage och förutsättningen för det är att logistiken och infrastrukturen också ska fungera på järnvägen. För Skaraborg utgör Västra stambanan ett mycket viktigt stråk både för regional och interregional pendling samt för näringslivets transporter. Därmed är en ökad kapacitet på banan av yttersta vikt.

Kinnekullebanan är en viktig länk som fyller flera funktioner. Dels fungerar den i dagsläget för godstransporter i den norra delen, men kanske i första hand för arbets- och studiependling samt fritidsresor. Banan knyter ihop Skaraborgs båda arbetsmarknadsområden men utgör också viktiga kopplingar mot Örebroområdet samt Göteborgsregionen, i framtiden även mot trestadsområdet. Banan är i dåligt skick och är även omodern. Banan behöver förstärkas, elektrifieras och renoveras.

Jönköpingsregionen är en stark och expansiv region och en förbättrad infrastruktur ger förutsättningar för en närmare koppling till Västra Götalandsregionen och Skaraborg vilket

stärker förutsättningarna för tillväxt. Jönköpingsbanan är viktig både för arbets- och studiependling samt möjligheten att utveckla godstransporter på järnväg. Kapacitetsutnyttjandet på Jönköpingsbanan är mycket högt.

Behovet av kapacitetshöjande åtgärder på sträckan Sandhem - Nässjö och samtidig infart på mötesstationerna är av största vikt för trafikens fortsatta utveckling.

För att minska klimatpåverkan från transporter finns det behov av klimatsmarta alternativ och en transportsnål samhällsplanering. Det kräver ett arbete för utvecklad infrastruktur och logistik mellan olika transportslag som bidrar till bättre samordning, organisering, och utveckling av nya tjänster för dessa gränssnitt. En viktig satsning i detta sammanhang är Skaraborg Logistic Center. Skaraborg Logistic Center är ett konceptnamn för satsningar (privata likväl som offentliga) som sker inom logistikområdet i Falköping och då med särskilt fokus på intermodalitet. Skaraborg Logistic Center skapar förutsättningar att både kunna stödja det befintliga näringslivet och attrahera etableringar. Detta genom att kunna erbjuda förutsättningar för ett effektivt och miljövänligt transportsystem där man kombinerar bil, järnväg och båt.

Behovet av mer miljöanpassade transporter är mycket stort om vi ska klara av miljömålen, dessutom är både järnvägar och vägar redan hårt belastade. Här fyller sjöfarten på Väneren via Göta älv en viktig funktion. Vänersjöfarten bidrar dessutom både direkt och indirekt till ett stort antal arbetstillfällen i Skaraborgs hamnkommuner och hela Vänerområdet. Vänersjöfarten har potential att fördubblas men detta förutsätter en utbyggnad av slussarna i Göta älv.

Även gång och cykelvägar är en viktig del av transportinfrastruktursystemet. Det finns en stor potential i att koppla ihop mindre samhällen och byar med större orter i syftet att möjliggöra i första hand arbets- och studiependling inom rimliga avstånd. Det finns även behov kopplade till turismen.

Behovet av säkra, snabba och tillförlitliga transporter kommer att öka under den närmaste tioårsperioden. Det gäller både person- eller godstransport och oavsett transportslag. Det innebär i sin tur ett behov för Skaraborg att kunna erbjuda en tillförlitlig, säker, tillgänglig och effektiv infrastruktur. Strukturen kommer att ha avgörande betydelse för regionens attraktivitet, våra orters och kommuners utveckling och för vår delregions utveckling och tillväxt. Genom fortsatta satsningar på infrastruktur som binder samman huvudorter i lokala arbetsmarknadsregioner ges förutsättningar för attraktiva, effektiva och hållbara person- och godstransporter, lokalt och delregionalt.

Inriktning på åtgärder

En bärande del i åtgärderna kring dessa frågor är kraftfull och tydlig samverkan. Fokus kommer att ligga på lobbyarbete genom tjänstemannanätverk, infrastrukturberedning samt Skaraborgs Kommunalförbunds styrelse för att påverka såväl "Nationell plan för transportsystemet" som "Regional plan för transportinfrastruktursystemet i Västra Götaland" avseende satsningar på infrastruktur i Skaraborg.

Stor prioritet har även det arbete Skaraborgs Kommunalförbund bedriver, i samarbete med bland andra Västra Götalandsregionen, som innefattar ett erbjudande till staten om en medfinansiering för utbyggnad av fem etapper av E20, till minst 2+2 standard.

För att kunna lyckas med en utvecklad satsning på mer hållbara och intermodala transportupplägg krävs tillräcklig kapacitet och tillgänglighet vad gäller infrastrukturen. Detta kräver ett fortsatt aktivt påverkansarbete för ökad kapacitet på Västra Stambanan samt en höjd standard på Kinnekullebanan och Jönköpingsbanan.

Genom att järnvägens attraktionskraft ökar så ökar också påfrestningarna på den matarinfrastruktur som finns på såväl järnväg som väg. Det är mycket viktigt att man identifierar den kapillära matarinfrastruktur som finns i regionen och som är så väsentlig för tillgängligheten till och från t ex kombiterminaler och i förlängningen nationella stråk. I detta sammanhang är det viktigt att satsningar inte bara sker på länkar utan också på de noder som är kritiska för intermodala transportlösningar.

För att få en än tydligare bild av vad som bör prioriteras inom infrastrukturuområdet har arbetet med att utforma en strukturbild för Skaraborg inletts (se kapitel 2.8)

Mål för våra åtgärder

- Statligt beslut i Nationell plan om en medfinansierad utbyggnad i fem etapper av E20 till minst 2+2 standard.
- Ett framgångsrikt påverkansarbete gällande Västra Stambanan för att säkerställa fortsatt trafik, utveckling och utbyggnad för högre kapacitet.
- Åtgärder påbörjade för en höjd standard på Kinnekullebanan och Jönköpingsbanan
- Ett framgångsrikt påverkansarbete gällande Vänersjöfarten för att säkerställa att behövliga investeringar genomförs.
- En stärkt väginfrastruktur kring Skaraborg Logistic Center i Falköping
- Mer resurser till det finmaskiga vägnätet
- Ytterligare utbyggnad av cykel- och gångvägar

2.7 Bygga ut en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller kvalitet och hållbarhet

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ 9,9 miljoner resor per år ska göras med kollektivtrafik
- ✓ 90 % procent av persontransportarbetet med buss (65 % om Kinnekulletåget inkluderas) ska utföras med fossilfri energi och kollektivtrafiken ska använda 5 procent mindre energi per personkilometer jämfört med 2010.

34

Framtidens attraktiva och konkurrenskraftiga regioner ska erbjuda säkra, hållbara och tillförlitliga transporter för persontrafik, som motsvarar kvinnors och mäns behov av persontrafik. Med utgångspunkt även i miljöperspektivet är det nödvändigt att öka kollektivtrafiken och se denna som en viktig plattform i ett framtida hållbart transportsystem samt utveckla kollektivtrafiken som en testarena för hållbara transportlösningar.

Med hjälp av en utbyggd, förstärkt och förbättrad kollektivtrafik, med större kapacitet och breddat utbud avseende avgångar, möjliggörs en överflyttning från andra motoriserade färdmedel till kollektivtrafiken, vilket gagnar miljön. Samtidigt förbättras den grundläggande tillgängligheten för kvinnor och män, oavsett boendeort och förutsättningar för resande till arbete, studier och fritidsaktiviteter. Det ska vara enkelt och effektivt att resa till och från såväl studier i både den delregionala arbetsmarknadsregionen och den regionala arbetsmarknadsregionen.

Skaraborgs struktur med många orter i ett relativt glest befolkat stadslandskap gör det svårt att bedriva en attraktiv och framgångsrik kollektivtrafik. Även om utbudet är gott är det svårt att fånga en splittrad befolknings resandebestånd. Medan resandeutvecklingen är mycket god på de storregionala, långa linjerna innebär de fem senaste åren ett konstant kollektivresande i Skaraborg.

Kollektivtrafik i Skaraborg och för "skaraborgaren" skiljer sig från större städer. Skaraborgaren åker längre sträckor än medelresenären i VGR och som regel måste olika transportmedel kombineras. Det är därför av stor vikt att det finns en stabil och tät kollektivtrafik i de stråk som binder samman tätorterna i Skaraborg, men även att olika former av matartrafik till stråken fungerar väl och är väl utbyggt. Det är också viktigt att åtgärder för intermodalitet prioriteras så som gång- och cykelvägar, anropsstyrd trafik, matartrafik till stråken, pendelparkeringar, smarta IT-lösningar m.m. Man måste även beakta att även om boende på landsbygd kanske delvis eller del av resan vad avser arbetspendling måste bygga på bilresande, så måste studiependling framförallt för gymnasieelever fungera med kollektivtrafik.

Skaraborgarna är mycket beroende av privatbilsim för att kunna utnyttja den stora arbetsmarknaden. Det är därmed särskilt väsentligt att en aktiv omställning till mer förnybara bränslen sker i Skaraborg.

Inriktning på åtgärder

Det övergripande ansvaret för att bevaka och utveckla den delregionala kollektivtrafiken åligger det delregionala Kollektivtrafikerådet samt genom organiserat arbete i ett tjänstemannanätverk med förankring i förbundets kommuner.

Det delregionala kollektivtrafikerådet ska vara aktivt engagerade i VG-regionens Kollektivtrafiknämnd och Kollektivtrafiksekretariat, vilka äger frågan att utveckla och arbeta med strategier och målsättningar i det regionala Trafikförsörjningsprogrammet.

Arbetet med att påverka och bidra till det regionala kollektivtrafikarbetet gör Skaraborgs delregionala Kollektivtrafikeråd dels via Regionalt Kollektivtrafikeråd dels via regionens Kollektivtrafiknämnd. Arbetet handlar bland annat om att lämna förslag avseende kommande års inriktning och prioriteringar när Trafikförsörjningsprogrammet årligen följs upp.

Underlag för den delregionala inputen ska bland annat hämtas från arbetet med den så kallade Strukturbild Skaraborg där prioriteringar för den delregionala kollektivtrafiken kommer att ses över.

Mål för våra åtgärder

- Förbättrade intermodala lösningar i form av fler pendelparkeringar, cykelvägar till busshållplatser
- Fler invånare ska vara nöjda med sin senaste resa med kollektivtrafiken
- Fler gasbussar och fler energieffektiva fordon

2.8 Utveckla en regional framtidsbild som stödjer hållbar utveckling i Västra Götaland

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ En gemensam strukturbild för Skaraborgs långsiktiga utveckling baserad på hållbar utveckling, vilket ger värdefulla bidrag till kommunala, regionala och nationella planprocesser.

Trender som globalisering, urbanisering, digitalisering, individualisering, en åldrande befolkning, klimatförändringar och utarmade naturresurser ställer ökade krav på ett regionalt planeringsperspektiv. Samtidigt kräver allt fler frågor kommunöverskridande samarbeten. Det gäller exempelvis infrastruktur, kommunikationer, bostadsförsörjning, klimat- och energifrågor, näringsliv, handel, offentlig service som kommunerna får allt svårare att klara av på egen hand och som kräver regional överblick och samordning.

Utvecklingen av ett långsiktigt hållbart Skaraborg förutsätter en gemensam övergripande framtidsbild av regionens fysiska struktur. En så kallad strukturbild.

En strukturbild visar huvuddragen i en regions fysiska strukturer, och är ett verktyg för att få ett bättre samspel mellan den fysiska planeringen och det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet.

Inriktning på åtgärder

- Utarbeta en delregional strukturbild som skapar goda förutsättningar för ett ökat regionalt tillväxtperspektiv i det kommunala planeringsarbetet och därmed förutsättningar för ökad samverkan mellan kommunerna och bättre förutsättningar för tillväxt.
- Utveckla en kvalificerad, gemensam kunskapsbas samt metoder för integrering mellan regional och kommunal planering som tar tillvara Skaraborgs unika förutsättningar i Västra Götaland och Europa.
- Öka kunskapen och förståelsen om behoven av ett rationellt samspel mellan hållbar samhällsplanering och regionalt tillväxtarbete

Arbetet ska knyta an till pågående utvecklingsarbeten. Inte minst det gemensamma kommunövergripande arbetet kring Destination Skaraborg, Utbildning Skaraborg, transportinfrastrukturplanering, kollektivtrafikplanering och Kreativa kraftfält (kulturens roll för samhällets utveckling).

Med arbetet vill vi successivt öka integreringen mellan Skaraborgs två LA-regioner för att slutligen bli en gemensam arbetsmarknadsregion, och därmed Sveriges femte största LA samt skapa bättre förutsättningar för ett utökat utbyte med kringliggande LA-regioner såsom Trollhättan (Trestad), Örebro, Karlstad, Jönköping, Borås och Göteborg

Mål för våra åtgärder

- En varaktig arena för aktivt medskapande och samarbete över kommungränserna kring hållbar planering i avsikt att stärka Skaraborgs förutsättningar i Västra Götaland och i Sverige
- En strukturbild som har skapat goda förutsättningar för såväl ett ökat regionalt perspektiv som ett tydligare hållbarhetsperspektiv i det kommunala planeringsarbetet och därmed stärkt förutsättningarna för en ökad effektiv samverkan mellan kommunerna

3 En region där vi tar globalt ansvar

INRIKTNINGSMÅL VÄSTRA GÖTALAND 2020

- ✓ Västra Götaland ska år 2020 ses som ett föredöme när det gäller utveckling, implementering och spridning av hållbara lösningar i Sverige och Europa

”En region där vi tar globalt ansvar” är en av fyra delar i strategin för Västra Götaland. Inriktningen och ambitionen för denna del beskrivs nedan i ett direkt utdrag av text från ”Västra Götaland 2020” samt ovan i form av inriktningsmål för denna del i strategin.

”En region där vi tar globalt ansvar handlar om att öka takten i omställningen till ett hållbart samhälle på områden som berör utvecklingen i andra delar av världen. När vi gör det stärker vi samtidigt vår konkurrenskraft och förutsättningarna för långsiktigt hållbar utveckling. Arbetet för att nå de ambitiösa klimatmålen för Västra Götaland är framgångsrikt men behöver breddas och intensifieras. Lika viktigt är att vi tar vårt ansvar för hur vår konsumtion och våra relationer med omvärlden påverkar möjligheterna att leva ett bra liv i andra länder. Ökat fokus krävs på socialt ansvar, resurseffektivitet och på att bidra till ett giftfritt samhälle. Inköp och upphandling är centrala verktyg för att driva ansvars- och innovationsfrågor. Vi måste också våga berätta om våra ambitioner och insatser. Ett aktivt ledarskap från politiker och den offentliga sektorn är en förutsättning för ett framgångsrikt arbete och för att påverka normer och värderingar i samhället i mer hållbar riktning”

Av de totalt sex prioriterade frågor som denna del av strategin omfattar har vi i Skaraborg valt att under den kommande treårsperioden särskilt lyfta fram två av dessa. Respektive prioriterad fråga presenteras närmare på kommande sidor med:

- övergripande mål
- motivering till varför denna fråga prioriterats av partnerskapet i Skaraborg
- inriktningen på våra åtgärder
- mätbara mål som kopplar tillbaks till våra åtgärder - vad vi ska ha åstadkommit till år 2017

Skaraborgs prioriteringar för perioden 2014-2016

1. Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land
2. Driva frågan om resurseffektiv konsumtion och kommunicera hållbara värderingar

3.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Skapa förbättrade villkor för lokal produktion av livsmedel och bioenergi, samt stimulera hållbar turism. Insatserna ska verka för en minskad klimatpåverkan, ökad resurseffektivitet samt främja hållbara ekosystem.

Skaraborg är en utpräglad landsbygdsregion med ett starkt beroende av och stora utvecklingsmöjligheter inom de så kallade gröna näringarna, vilken enligt Tillväxtverkets definition innefattar all verksamhet som har sin "bas i jord, skog, trädgård och i landsbygdens miljö".

En internationell forskningsstudie från Göteborgs Universitet menar att satsning på generell landsbygdsutveckling är direkt avgörande för om vi överhuvudtaget ska ha kvar ett jordbruk i framtiden. I LRFs omvärldsanalys betonas även vikten av en satsning på generell landsbygdsutveckling, dvs. skapa goda förutsättningar för kvinnor och män att leva i landsbygd, för att därigenom stötta de gröna näringarna

Den skaraborgska landsbygdens framtid kan beskrivas i negativa termer: en minskande och åldrande befolkning, låg andel kvinnor, låga utbildningsnivåer, dålig lönsamhet i jordbruket, hög medelålder bland småföretagarna, betande djur som försvinner från odlingslandskapet och ett ägande i många av (livsmedels)företagen som flyttat från Skaraborg.

Samtidigt finns en annan bild - behovet av en hållbar utveckling och den nödvändiga energiomställningen från fossila till förnybara energikällor. En utveckling där landsbygdens naturresurser och människor kommer att ha stor betydelse. Både naturen som en produktionsplats för råvaror till nya produkter och nya energiformer, men även, som en följd av den omfattande och pågående urbaniseringen, som miljö för boende, rekreation och upplevelser.

Skaraborg har starka biologiska och kulturella tillgångar och stora färskvattenreserver genom Vänern och Vättern. Här finns en fungerande primärproduktion och livsmedelsindustri, samt en växande besöksnäring. Det finns god tillgång till kunskap inom livsmedelsområdet och bioenergi, såväl yrkes- och erfarenhetsmässigt som till del även akademiskt. Det är korta avstånd mellan orter med olika former av utbildning inom området vilket gynnas av en relativt väl utbyggd och effektiv kollektivtrafik.

Västra Götaland har med sin karaktär av ett Sverige i miniatyr, möjlighet att vara modell för ett väl fungerande samspel mellan stad och land, i Sverige och i Europa. Stadens behov av energi- och materialförsörjning och livsmedel, och staden som producent av stora mängder avfall ger självklara kopplingar till landsbygden. Hur samspelet mellan stad och land fungerar är avgörande både för att nå en hållbar stadsutveckling och för en levande och hållbar landsbygd.

Inriktning på åtgärder

För att driva utvecklingen och göra Skaraborg till modell för hållbar landsbygdsutveckling krävs en rad åtgärder.

- Offentliga aktörer och andra samhällsinstitutioner har en viktig roll att fylla genom att fungera som motor i en hållbar landsbygdsutveckling genom att skapa goda förutsättningar för samverkansinitiativ mellan näringsliv och offentlig sektor som bidrar till minskad klimatpåverkan, effektivare resursanvändning samt hållbara ekosystem. Ett gott exempel på detta är Kretslopp Falköping.
- Offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg för att öka andelen närproducerat och ekologiskt vid livsmedelsupphandling.
- Ett annat område som till stor del faller på offentliga aktörer är att finna, utveckla och driva samverkan med Göteborgsregionen avseende kretsloppslösningar (restprodukter och näringsämnen), förnybar energi och logistik. Bra exempel på detta är Lidköping Biogas och Skaraborg logistic center.
- De offentliga aktörerna har även ett uppdrag i att jobba med infrastruktur i form av bredband och andra informationstekniska lösningar för att möjliggöra effektivt företagande på landsbygden.
- Utveckling av hållbar turism med landsbygdens unika resurser i fokus för en urban kundgrupp (se avsnitt 4.2)
- Fortsatt utveckling av och stöd till lokala och närproducerade livsmedel samt finna nya former och system som underlättar för kunder att lokalt köpa varor från sitt eget omland. Ett bra exempel på detta är Mat från Skaraborg.
- Stimulera nya och framväxande näringsgrenar, tex. förnybar energi (vind, sol, biomassa) hästföretagande och ekosystemtjänster. För att skapa långsiktighet krävs även stimulans och stöd för det unga entreprenörskapet på landsbygden (se kapitel 1.1, 1.2).
- Bättre tillvaratagande av den resurs vi har genom inflyttningen från andra länder som ofta har med sig en kunskap om brukande i landsbygd.
- En ökad medvetenhet om hållbar landsbygdsutveckling i den fysiska planeringen (se kapitel 2.8)

Mål för våra åtgärder

- Fler kommuner som jobbar medvetet och aktivt med livsmedelsupphandling av närproducerad mat
- Ökad andel ekologisk respektive närproducerad mat i offentliga kök
- Ökad förädlingsgrad av närproducerade livsmedel, fler ekologiska bönder och gårdsbutiker.
- Ökad produktion av energi från biomassa, vind och sol

3.2 Driva frågan om resurseffektiv konsumtion och kommunicera hållbara värderingar

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Att en ökad andel invånare ger uttryck för hållbara värderingar och bidrar till mer hållbar, resurseffektiv konsumtion

En omställning till ett mer hållbart samhälle i ekonomiska, miljömässiga och sociala termer förutsätter att värderingar och vanor förändras i hållbar riktning. En central del i arbetet är att stimulera affärsmodeller samt utvecklingen av produkter och tjänster som gör att såväl offentlig sektor, företag och privata konsumenter stimuleras att agera hållbart. Att arbeta medvetet med denna typ av frågor kräver en process där representanter för alla delar i samhället medverkar, att arbetet vilar på god vetenskaplig grund samt inte minst ett starkt politiskt engagemang.

Två områden där Skaraborg har goda förutsättningar att göra skillnad inom detta område är möbler/inredning samt förnybar energi.

Inom ramen för IDC West Sweden och InRedia tittar man just nu på affärsmöjligheterna kring återbruk av möbler. En satsning på eftermarknaden med service, renovering och återtillverkning. Material som tidigare kastats kan med nytänkande och flexibel produktion skapa nya spännande uttryck och nya affärer. Ett annat gott exempel är Västra Götalandsregionen som de senaste åren drivit ett framgångsrikt arbete gällande upphandling av miljöanpassade möbler och inredning, vilket skapat en marknad och gett incitament till möbeltillverkarna att utveckla sitt sortiment. Ett antal kommuner har valt att även de jobba med den sk. Gröna listan.

På samma sätt finns intressanta och hållbara affärsmöjligheter inom förnybar energi där affärsmodeller baserade på ett kretsloppstänkande har potential att leda till stora miljömässiga fördelar samtidigt som det skapar nya företag och arbetstillfällen. Potentialen för förnybar energi i Skaraborg är mycket stor både från jord -och skogsbruk och beräkningar visar att självförsörjningsgraden är över 100%. Skaraborg kan teoretiskt klara hela sin energikonsumtion med inhemsk råvara plus att man kan exportera förnybar energi till andra områden. Samhällets avfallsprodukter innehåller mycket energi som måste tas tillvara bättre. Efter återanvändning och återvinning av det som är möjligt kan energiutvinning på olika sätt vara utgångspunkten för företagande och jobb. För att dessa delar ska realiseras behöver satsningar göras både småskaligt också mera storskaligt. Ett gott exempel inom detta område är Bioenergikombinat Otterbäcken.

En affärsmodell med tydliga inslag av återanvändning och cirkulära materialflöden är ett både ansvarsfullt och kommersiellt viktigt steg till en hållbar tillväxt i en ändlig värld.

Inriktning på åtgärder

- Understödja utvecklingen av affärsmodeller som kombineras med produktutveckling för cirkulära materialflöden inom inredningsbranschen (se även kapitel 1.3 och 1.5)
- Understödja utvecklingen av affärsmodeller inom förnybar energi baserade på ett kretsloppstänkande
- Upphandling och inköp som gynnar resurseffektiva lösningar (se även kapitel 3.1)
- Stimulera företagssamarbeten där avfall blir råvara

Mål för våra åtgärder

- Utvecklad stödstruktur för omställning av inredningsbranschen till en mer miljöanpassad produktion
- Fler kommuner som jobbar med den så kallade Gröna listan för upphandling av miljöanpassade möbler och inredning
- En ökad efterfrågan från offentlig sektor på förnybara drivmedel
- Fler såväl småskaliga som storskaliga satsningar där avfall blir till råvara för energiproduktion

4 En region som syns och engagerar

INRIKTNINGSMÅL VÄSTRA GÖTALAND 2020

- ✓ Ett kulturliv som bidrar till aktiva och engagerade invånare i hela Västra Götaland
- ✓ Västra Götaland ska bli mer uppskattat i och attraktivt för omvärlden

”En region som syns och engagerar” är en av fyra delar i strategin för Västra Götaland. Inriktningen och ambitionen för denna del beskrivs nedan i ett direkt utdrag av text från ”Västra Götaland 2020” samt ovan i form av inriktningsmål för denna del i strategin.

”En region som syns och engagerar utgör en fortsatt satsning på att stärka och profilera Västra Götaland och Skaraborg som ett attraktivt område präglad av ett livaktigt kulturliv, av möten, evenemang och nyskapande. Men också på att utveckla arbetet med att göra Västra Götaland och Skaraborg till en attraktiv region för investeringar, en region som berör och som mer aktivt än hittills är med och påverkar och formar framtidens utveckling. Relationen till Norge blir allt mer betydelsefull och behöver särskild uppmärksamhet. En ökad andel av invånarna i alla delar av Västra Götaland ska uppleva att de bor i en attraktiv region. Den resurs som en ökad mångfald bland invånarna i Västra Götaland innebär ska tas tillvara i arbetet.”

Av de totalt sex prioriterade frågor som denna del av strategin omfattar har vi i Skaraborg valt att under den kommande treårsperioden särskilt lyfta fram tre av dessa. Respektive prioriterad fråga presenteras närmare på kommande sidor med:

- övergripande mål
- motivering till varför denna fråga prioriterats av partnerskapet i Skaraborg
- inriktningen på våra åtgärder
- mätbara mål som kopplar tillbaks till våra åtgärder - vad vi ska ha åstadkommit till år 2017

Skaraborgs prioriteringar för perioden 2014-2016:

1. Utveckla Skaraborg som en plats där unga möts, främja ungdomskultur
2. Satsa på internationell mötesindustri, evenemang och på att stärka besöksnäringen
3. Driva offensiva insatser för att etablera nya arbetsplatser i Skaraborg

4.1 Utveckla Västra Götaland som en plats där unga möts, främja ungdomskultur

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ En växande andel unga upplever Skaraborg som en attraktiv plats

I arbetet med att stärka Skaraborg som en attraktiv region att bo och leva i är det betydelsefullt att barn och unga erbjuds möjlighet till delaktighet inte bara som kulturkonsumenter utan också som kulturproducenter. Dels för att utvecklas som människor men också för att kunna bidra till en hållbar samhällsutveckling för framtiden.

Barns och ungas rätt till kultur är en prioriterad fråga i den nationella kulturpolitiken där såväl tillgången till professionell kultur av hög kvalitet som möjligheten att utveckla sitt eget skapande ingår som viktiga delar.

De femton kommuner som utgör Skaraborg har i flera sammanhang samverkat i projekt med fokus på flickor och pojkars och unga kvinnors och mäns möjligheter till delaktighet. Som exempel kan nämnas Filmverket och Ungt arrangörskap som både utgör grund för utvecklingen av fler mötesplatser mellan unga och etablerade yrkesverksamma men också kan visa på möjligheten till nya tillväxtområden.

I Skaraborg finns ett antal eftergymnasiala utbildningar med hög kvalitet och attraktionskraft. Skara skolscen, Music Factory, hantverksutbildningarna vid Göteborgs Universitet i Mariestad, Formakademin i Lidköping, Hantverkscentrum i Tibro och spelutvecklingsprogrammen vid Högskolan i Skövde är alla exempel på utbildningar som ger unga människor möjlighet att utveckla sina kulturella och kreativa förmågor samt skapar förutsättningar för framtida företagande inom de kulturområden där Skaraborg är starkt; natur- och kulturarv, mötesplatser och arrangemang.

Inriktning på åtgärder

30 procent av Skaraborgs invånare är 25 år eller yngre. För att säkerställa att kommunerna har ett barn- och unga-perspektiv och att det får genomslag i arbetet med kultur i Skaraborg har de femton kommunerna i den delregionala kulturplanen som mål att skapa en stabil grund för utvecklingen av barn- och ungdomskulturen. Man har också uppmärksammat att det på fritidsområdet finns ett antal mötesplatser med utvecklingspotential (arenor, näridrottsplatser), en utveckling som med fördel kan ske i samverkan mellan kommunerna, men också över gränsen till kulturområdet. Viktigt är också att uppmärksamma könsbundna skillnader i villkor i syfte att säkerställa likvärdiga möjligheter till deltagande och delaktighet.

Våra gemensamma åtgärder ska vara inriktade på att:

- Understödja och initiera ungt arrangörskap kopplat till prioriterade insatsområden (natur- och kulturarv, mötesplatser och arrangemang) med bas i den process som utvecklats i MTG-området.

- Uppmuntra till och initiera skapandet av "mjukvara" på de platser och kulturattraktioner som idag saknar eller har bristfällig sådan, så att dessa platser och attraktioner blir spännande och intressanta upplevelser för en bred publik. I detta arbete kan t.ex. Skara skolscen vara en resurs i storytelling och Högskolan i Skövde genom sin kunskap om spelutveckling.
- Stimulera kulturella aktiviteter som ökar unga kvinnors och mäns delaktighet och inflytande.
- Utveckla enklare vägar för unga att komma i kontakt med kommunernas kultur- och fritidsförvaltningar, "en väg in".
- Understödj unga initiativ i anslutning till konstrundor som genomförs i kommunerna. Inom detta område är KulturUngdom en viktig samarbetspart tillsammans med folkbildningen.

Mål för våra åtgärder

- En ökad andel arrangemang som initierats av unga kvinnor och män
- Fler aktiviteter kopplat till unga kvinnors och mäns delaktighet och inflytande
- Mötesplatser för barn och unga inom kulturområdet ska vara väl kända
- Arbetet med unga kvinnors och mäns delaktighet och inflytande har utvecklats och är tydligt i kommunerna.
- Kontaktvägarna till kommunernas kultur- och fritidsförvaltningar är tydliga och enkla att finna.

4.2 Satsa på internationell mötesindustri, evenemang och att stärka besöksnäringen

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Besöksnäringen i Skaraborg omsätter mer än 4 miljarder kronor vilket motsvarar en tillväxt närmare 15 procent från 2012 års nivå.

Besöksnäringen har haft en kraftig tillväxt i Skaraborg de senaste åren. Mellan 2008 och 2013 ökade omsättningen inom besöksnäringen med 34 procent. 2012 nådde omsättningen ungefär 3,5 miljarder kronor och 1400 personer sysselsatta personer.

Besöksnäringen är sammansatt av flera branscher. De största är hotell, restaurang och övrig logi, transporter samt varuhandel. Kultur, sport, rekreation är andra delar av näringen.

Skaraborg har stora och unika värden i form av ett vackert och varierande naturlandskap, ett imponerande kulturarv och två av Europas största insjöar sammanbundna med Göta kanal, den kanal som utgör vattenvägen mellan Sveriges två största städer. Skaraborg har en levande landsbygd med stor potential för en ytterligare tillväxt inom besöksnäringen.

Genom satsning på turistnäringar kan tre övergripande och avgörande behov för den delregionala platsutvecklingen tillgodoses:

- ✓ *Arbetsstillfällen* – Besöksnäringen är arbetskraftsintensiv och har varit en jobbskapare under de senaste decennierna. Tusentals unga kvinnor och män får varje år sitt första jobb i besöksnäringen.
- ✓ *Ekonomi* – Turismen står för en växande del av Sveriges och även Skaraborgs ekonomi och sysselsättning. Den totala turismkonsumtionen har ökat kraftfullt under en följd av år. I Skaraborg har de turistekonomiska effekterna sedan 2008 mer än fördubblats i Skaraborg och uppmättes 2012 till ca 3,5 miljarder kronor.
- ✓ *Attraktivitet* – Om vi på ett hållbart sätt utvecklar Skaraborg till en attraktiv turistdestination, skapas ett ökat utrymme för kvinnor och män att utveckla nya verksamheter, vilket stärker vår attraktivitet som plats för företagande och boende.

Inriktning på åtgärder

De femton kommuner som utgör Skaraborg har utifrån "Nationell strategi för svensk besöksnäring" samt Västsvenska Turistrådets regionala tillämpning av densamma, format en plan för att ta tillvara den tillväxtpotential som finns inom besöksnäringen i Skaraborg.

Den huvudsakliga inriktningen på utvecklingsarbetet under 2014-2016 är att:

- Fortsätta implementera den värdegrund som utarbetats för utvecklingen av besöksnäringen i Skaraborg - "Jordnära upplevelser i det ursprungliga Sverige" - hos företag, men även hos politiker, tjänstemän, organisationer och ideella föreningar. Värdegrunden är en hjälp till utveckling, paketering och kommunikation. En gemensam

inramning för besöksvärda platser, attraktioner, och aktiviteter, som tydliggör erbjudandet för potentiella besökare.

- Utveckla fler exportmogna produkter, skapa paketslösningar samt förädla och paketera turistvägar
- Fortsätta utveckla deldestinationerna Göta Kanal samt Hornborgasjöområdet till att bli exportmogna
- Identifiera arrangörer, samarbetspartners och målgrupper för tematiska och repetitiva arrangemang och evenemang
- Utveckla mötesindustrin genom samordning mellan näringsliv, kommuner, organisationer, föreningsliv och akademien.
- Tydliggöra befattningar som kommunalt ansvarar för den lokala besöksnäringen inklusive organisatorisk hemvist, roller, kompetensprofiler och utbildningsbehov
- Dra nytta av informationsteknologi för att möjliggöra nya och effektivare arbetssätt som ger boendeanläggningar, aktivitetsföretag m.fl. verktyg för att ge besökare god vägledning om turistiska attraktioner såväl via webbsidor och andra nätapplikationer som i personliga möten.
- Dra nytta av tekniska lösningar samt test- och demonstrationsmiljöer för att utveckla och förhöja upplevelser av exempelvis historiska aktiviteter och därmed tilltala och locka fler ålderskategorier
- Utveckla produkt erbjudanden och attraktiva deldestinationer med starka ”dragare”
- Hållbarhet ska löpa som en röd tråd i alla utvecklingsinsatser

Genomförandet ska ske i ett mycket nära samarbete med Västsvenska Turistrådet. Delregionalt ska vi stärka upp vår organisatoriska kapacitet med fem affärsutvecklare, som var och en ansvarar för följande fem utvecklingsområden: Lokala besöksserviceplatser, Måltidsturism, Naturturism, Möten och Evenemang.

Mål för våra åtgärder

- Två exportmogna deldestinationer² i form av Göta kanal samt Hornborgasjöområdet med Varnhem.
- Utveckling av 30 exportmogna hållbara produkter inom fyra teman; natur, kultur, måltider och möten.
- Ytterligare 50 exportmogna företag³ (2013: idag ca 90 företag)
- 30 inlämnade bud på kongresser och konferenser, varav 50 procent blir antagna
- 50 nya besöksserviceplatser som erbjuder information om destinationen till besökaren

² En exportmogen destination är en destination som har ett brett utbud av turismerbjudanden som är attraktiva på en internationell marknad. Destinationen har god tillgänglighet till marknaden och försäljningskanaler anpassade till målgruppens behov.

³ Ett exportmoget företag är ett företag som uppnår de kriterier som Västsvenska Turistrådet fastställt för att ett företag ska nå ”Världen-nivå”. Läs mer på deras [hemsida](#).

4.3 Driva offensiva insatser för att etablera nya arbetsplatser i Västra Götaland

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2016

- ✓ Strategiska investeringar inom främst FoU eller identifierade luckor i för regionen centrala värdekedjor ska attrahera att etablera sig i Skaraborg

Skaraborgs utveckling är i hög grad beroende av utvecklingskraften i ett näringsliv som verkar i skarp konkurrens på en nationell och internationell marknad, såväl inom traditionella branscher som nya utvecklingsbranscher.

För att ytterligare stärka Skaraborgs konkurrenskraft är det därför viktigt att försöka attrahera nya aktörer inom såväl traditionella som nya tillväxtområden. Detta skulle tillföra såväl kapital som kunskap och kompetens vilket stärker identifierade kluster och branschknippen och skapar förutsättningar för både samarbeten mellan företag och med akademien inom forskning och utveckling.

Inriktning på åtgärder

Det etableringsfrämjande arbetet i Skaraborg behöver stärkas, med bas i regionens profilområden. Det är viktigt och prioriterat att vi jobbar samordnat i Skaraborg, samt i de fall det är relevant även regionalt och nationellt, för att attrahera utländska och nationella investeringar och därmed främja tillkomsten av fler etableringar av arbetsplatser inom våra identifierade styrkeområden: Besöksnäring, Tillverkande industri, Informationsteknologi och Gröna näringar.

Det skulle också bidra till områdets attraktivitet som boendeort och studieort vilket skapar möjlighet för att behålla och locka kvinnor och män till arbetsplatser med höga förädlingsvärden och stort kunskapsinnehåll.

Kommunerna ska var för sig och i samverkan stärka sin organisation för att kraftsamla för investerings- och etableringsfrämjande arbete, som främjar både kvinnors och mäns verksamheter.

Under 2014 ska kommunerna i Skaraborg testa och utvärdera en gemensam arbetsprocess där vi utifrån ett gemensamt investeringsprospekt för det prioriterade området besöksnäring bedriver ett proaktivt arbete för att finna lämpliga investerare. Bedöms detta arbetssätt vara framgångsrikt är ambitionen att använda samma arbetsprocess för resterande tre prioriterade områden: produktion, informationsteknologi samt gröna näringar.

Samverkansformer med befintligt lokalt och delregionalt näringsliv samt akademier ska utvecklas i syfte att stödja utlandsägda bolag i Skaraborg med att attrahera expansionsinvesteringar samt involvera befintligt näringsliv i strategiskt arbete och i mottagnings servicen.

Mål för våra åtgärder

- Attrahera minst fyra strategiska investeringar i form av nyetableringar som täpper igen identifierade luckor i våra prioriterade områden besöksnäring, produktion, informationsteknologi samt gröna näringar
- Attrahera externt kapital för utveckling av minst fyra befintliga företag inom prioriterade områden avseende egen FoU för miljöanpassade lösningar, starkare produktutveckling och fler innovationer

5. ARBETSFORMER, URVALSKRITERIER OCH FINANSIERING

5.1 Arbetsformer

Förbundets tillväxtutskott har styrelsens uppdrag att ansvara för genomförandet av "Västra Götaland 2020" i Skaraborg samt ta beslut om fördelning av den budget som förbundet disponerar för ändamålet.

Utskottet utgörs av sex ordinarie och fem adjungerade ledamöter. De sex ordinarie ledamöterna i utskottet utses av styrelsen. De fem adjungerade ledamöterna är valda av organisationer som företräder Skaraborgs näringsliv, akademi och sociala ekonomi.

Tillväxtutskottet ska sammanträda minst sex gånger per år.

Inför beslut om medfinansiering ska respektive ärende beredas av ansvarig samordnare på Skaraborgs Kommunalförbund i samråd med berörda kommunala tjänstemän, projektaktörer, intresseorganisationer och sakkunnig inom jämställdhet. Projekt av större strategisk betydelse ska även behandlas i någon av styrelsens beredningar innan beslut i tillväxtutskottet.

Projekten ska kontinuerligt följas upp av kansliet på förbundet och de olika tjänstemannanätverken, för att säkerställa att projekten genomförs enligt plan samt når de resultat som avses. Utskott och styrelse ska erhålla årliga rapporter om hur genomförandet av planen fortlöper. En utvärdering av det totala genomförandet ska göras under 2016 inför beslut om nya prioriteringar för perioden 2017-2020.

Kansliet på förbundet ska arrangera kontinuerliga samordningsmöten med de projekt som är av strategisk och långsiktig karaktär. Detta med syftet att åstadkomma erfarenhetsutbyte och ökad samverkan för ett effektivare genomförande av projekten och därmed också programmet.

Kansliet på förbundet ska fortsatt verka för att vi kvalitetssäkrar de projekt vi medfinansierar utifrån perspektiven jämställdhet och klimatpåverkan.

5.2 Urvalskriterier

För att ett projekt ska beviljas medfinansiering av förbundets Tillväxtutskott finns följande principer för projekturval:

- Projekt ska ligga i linje med de prioriterade frågor som lyfts fram i genomförandeplanen.
- Projekt ska vara av regional betydelse.
- Projekt ska vara efterfrågestyrt och behovsanpassat utifrån målgruppens specifika förutsättningar.
- Projekt ska vara strategiskt förankrade hos samtliga projektparter och visa på ett tydligt engagemang från medverkande aktörer.
- Organisatorisk kapacitet, erfarenhet hos projektägare och förankring hos samarbetspartners.
- Projekt ska ha ett tydligt utvecklingsperspektiv och vara avgränsat från ordinarie verksamhet.

- Projekt, som har förutsättningar att erhålla medfinansiering från andra aktörer eller program, ska prioriteras.
- Projekt ska ha en utarbetad plan för hur jämställdhet ska integreras i genomförandet.
- Projekt ska beskriva hur de bidrar till en minskad klimatpåverkan.
- Projekten får inte hämma eller snedvrída konkurrensen.
- Stöd lämnas inte till investeringar.

5.3 Finansiering

Genomförandet av denna plan bygger på två delar:

1. Att genomföra planen på bred front där tillväxtstrategin är en del av deltagande aktörers ordinarie arbete. Dels genom egen verksamhet, dels i samverkan med andra.
2. Att genomföra särskilda insatser för att lösa identifierade systembrister alternativt utnyttja möjligheter. Det är till dessa insatser som förbundets särskilda budget för genomförande av tillväxtstrategin används, vilken denna genomförandeplan anger inriktningen för.

Förbundet har en årlig budget på 20,5 miljoner för att stödja genomförandet av strategin. Dessa medel avsätts årligen av medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen, enligt följande fördelning:

- 10 miljoner kronor - Medlemskommunerna i Skaraborgs Kommunalförbund. (Under 2015 kommer nio av de totalt tio miljoner kronorna komma från den gemensamma pott som medlemskommunerna årligen betalar in till. En miljon kommer att utgöras av kommunal medfinansiering av enskilda projekt inom det prioriterade området "Livslångt lärande för ökad delaktighet och konkurrenskraft".)
- 1 miljon kronor - Västra Götalandsregionens Kulturnämnd
- 1 miljon kronor - Västra Götalandsregionens Miljönämnd
- 8,5 miljoner kronor - Västra Götalandsregionens Regionutvecklingsnämnd.

För bästa möjliga uppväxling av regionala och kommunala medel bör det vid större strategiska insatser undersökas om andra finansieringsverktyg är möjliga, exempelvis nationella program eller EU:s fonder och program.

Skaraborg berörs av följande program inom ramen för EU:s strukturfonder

- Regionalt strukturfondsprogram för Västsverige (Mål 2 regionalfonden)
- Regional plan för Västsverige (Mål 2 socialfonden)
- Landsbygdsprogrammet
- Gränsöverskridande program Öresund-Kattegatt-Skagerack (Mål 3 / Interreg IV a)
- Transnationellt program Nordsjöprogrammet (Mål 3 / Interreg IV a)
- Transnationellt program Östersjöprogrammet (Mål 3 / Interreg IV b)
- Interregionalt samarbete (Mål 3 / Interreg IV c)

Budgeten, omfattande totalt 20,5 miljoner kronor per år, kommer att fördelas enligt följande under 2015 och 2016:

En ledande kunskapsregion	2015	2016	Summa
Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande	6 500 000 kr	6 500 000 kr	13 000 000 kr
Internationell konkurrenskraft genom regional kraftsamling kring styrkeområden	3 500 000 kr	3 500 000 kr	7 000 000 kr
	10 000 000 kr	10 000 000 kr	20 000 000 kr

En region för alla	2015	2016	Summa
Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingarna mellan utbildning och arbetsliv	800 000 kr	800 000 kr	1 600 000 kr
Livslångt lärande för ökad delaktighet och konkurrenskraft	1 500 000 kr	1 500 000 kr	3 000 000 kr
Tillgång till kommunikation för arbete, utbildning och livskvalitet	900 000 kr	900 000 kr	1 800 000 kr
	3 200 000 kr	3 200 000 kr	6 400 000 kr

En region som tar globalt ansvar	2015	2016	Summa
Ett resurseffektivt samhälle med minska klimatpåverkan	1 200 000 kr	1 200 000 kr	2 400 000 kr
Hållbar konsumtion som driver ansvar, utveckling och innovationer	800 000 kr	800 000 kr	1 600 000 kr
	2 000 000 kr	2 000 000 kr	4 000 000 kr

En region som syns och engagerar	2015	2016	Summa
En ledande kulturregion och ett rikt kulturliv med fokus på barn, unga och delaktighet	2 000 000 kr	2 000 000 kr	4 000 000 kr
Ökat utbyte med och påverkan på omvärlden	3 300 000 kr	3 300 000 kr	6 600 000 kr
	5 300 000 kr	5 300 000 kr	10 600 000 kr

5.4 Insatser och projekt 2015

Nedan följer en sammanställning av de olika projekt som förbundet avser finansiera under 2015.

En ledande kunskapsregion:

- Connect Väst: Connect Väst Skaraborg
- Drivhuset: E-spridning
- EDCS: basfinansiering
- Gothia Innovation AB: Open Arena+, Gothia Growth och Get Started
- Högskolan i Skövde: Utveckling av väl fungerande test- och demomiljöer
- IDC West Sweden AB: Årlig basfinansiering och Hållbar industriell produktion
- Nyföretagarcentrum Skaraborg: Nyföretagande Skaraborg
- Ung Företagsamhet: Hållbart entreprenörskap i skolan

En region för alla

- Skaraborgs Kommunalförbund: Strategisk samordning Kompetensförsörjning
- Skaraborgs Kommunalförbund: Strukturbild Skaraborg
- Skövde kommun: Implementering av praktikverktyg

En region som tar globalt ansvar

- IDC West Sweden AB: Hållbar industriell produktion

En region som syns och engagerar

- Hjo kommun: Kulturkvarteret Pedagogien
- Skaraborgs Kommunalförbund: Affärsutvecklare för destinationen Skaraborg
- Skaraborgs Kommunalförbund: Investeringsfrämjande besöksnäring
- Studieförbundet Lidköping- Skarabygden: FilmVerket 2.0